

BOŽIĆ I SIROMAŠTVO

piše: Zlatko Paković *Strana V*

GIGANTSKI GEST BOBA GELDOFA

piše: Ivan Ivačković *Strana VI*

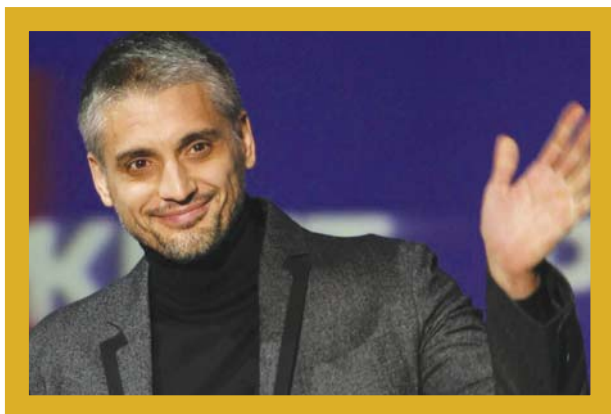
bD

božićni prilog

*Božićna
poslanica
Srpske pravoslavne
crkve
i komentar Mirka
Đorđevića*

Strana IV

JOVANOVIĆ ŠTA VAM ZNAČI DANAS **Božić**

Strana II

Zoran Panović **Hari Potter slavi Božić**

Strane VIII-IX

MUZIČKA EKUMENA

Strana VII

Vladika Jovan (Ćulibrk) za Danas

Put u Vitlejem

Strane II-III

ZAŠTO SRBI NE PEVAJU BOŽIĆU

Govore ZORAN KOSTIĆ CANE, LJUBOMIR DIMITRIJEVIĆ,
MOMČILO RAJIN, DIVNA LJUBOJEVIĆ, ALEKSANDRA PALADIN

Strane VI-VII

ŠTA VAM ZNAČI DANAS **Božić**Čedomir
Jovanović

Božićne odluke i obaveze

Desetak godina je prošlo od kada su se promenili kalendari naših praznika i života, a u javno obeležavane događaje ponovo ušli i verski praznici. U početku se, tih devedesetih i kao i u mnogo čemu drugom, svakako preterivalo u javnom oduševljavanju i masovnim svetkovinama. Ipak, čak i tada se imidž Božića donekle razlikovao. Taj praznik, možda i zbog prirodnog društvenog zatišja u kojem se slavi, donekle je bio pošteđen estradizacije i promocije svake vrste neukusa.

U mnogo čemu Božić je, dakle, ostao „najradosniji hrišćanski praznik“, kako glasi uobičajena apozicija u medijskim najavama praznika. U Srbiji, zbog već mnogo puta ispričane priče o razlici u kalendarima, Božić je praznik koji dolazi iza Nove godine, a time i kao događaj koji sledi posle velikog finala, eskalacije velikih očekivanja, novogodišnjih odluka, zaricanja i zaklinjanja.

Zaista verujem da novi počeci, Nove godine posebno, imaju smisla samo ako ih koristimo da bismo izbegli stare greške, učinili sebe i svoj svet boljim mestom. U tom smislu, vreme oko „našeg“ Božića je idealan trenutak da donesemo neke od najvažnijih odluka oko toga kakva će nam biti mlada godina koja tek počinje.

Verujem da u Srbiji 2012. godine Božić može da bude i trenutak racionalnog okupljanja oko onoga šta su stvarni interesi i potrebe zemlje. Trenutak suočavanja sa poraznim činjenicama koje zaista Srbiju danas opisuju kao jedno od najkonfuznijih i najnesrećnijih evropskih društava i to u trenutku kada je dug red zemalja kojima ne ide baš najbolje.

Međutim, rezultat shvatanja da nam i oko ovog Božića kurs dinara propada, da ekonomija i dalje jede samu sebe, a politika sve oko sebe, ne sme da bude novo padanje u depresiju. Naprotiv, treba nam novi početak.

Otud ovoliko uvod. Božić znači upravo to. Obavezu za svakog od nas da se mnogo više potrudimo da budemo češće sa svojom porodicom i dragim ljudima. Da se ne iscrpljujemo, ni kao pojedinci ni kao društvo, u beskrajnim recikliranjima istih zabluda. Da vidimo šta možemo da učinimo za svoje društvo, ne glumeći nacionalne heroje, nego pokrećući njegovu modernizaciju koja je jedini način da preživimo kao zajednica i da u buduću očekujemo i proslavljamo i tradicionalne praznike kakav je Božić.

Da budemo fer prema tom društvu. Političari imaju takvu obavezu, ali mislim da je imaju i drugi. Mislim da, u dane Božića, nije pretenciozno zatražiti takvu transformaciju od mnogih institucija u našem društvu. Recimo, od naše Crkve, kada već o Božiću razgovaramo. Da vidimo kako možemo da joj pomognemo da pronađe svoje mesto u društvu koje neće biti samo rezultat statističkog podatka da „u Crkvu i vojsku građani najviše veruju“. Da pomognemo da, kad smo već politički život pretvorili u neprekidan rat rejtinzima i njihovoj interpretaciji, druge institucije prestanu da budu opterećene istraživanjima javnog mnjenja.

Nikada nisam imao ambiciju da popujem, niti da propovedam umesto onih kojima je to posao i obaveza. Baš zato danas, u vreme radosti Božića, molim da ne potrošimo uludo još jednu godinu i da Božić 2013. godine dočekamo kao bolji ljudi i bolja zemlja. Samo takvi Božići mi znače i imaju smisao.

Autor je predsednik Liberalno-demokratske partije

Biblijska istorija

piše

Vladika Jovan (Ćulibrk)

specijalno za Božićni prilog Danasa

Badnji dan, kad su se - godine nulte - persijski magi vođeni zvezdom već bili prikućili „domu hleba“, što na ivritu znači Bejt Lehem, Vitlejem, i za njih je bio predukus božićnog zagrljaja Boga i čoveka, kako se to nadahnut spisima semiologa, matematičara i sveštenika Pavla Florenskog, zaginuvšeg u Gulagu, pre nekoliko decenija neodoljivo izrazio mitropolit Amfilohije. No, Persijanci će idući put u značaj-niji pohod u Svetu Zemlju doći tek 614. godine, napravivši pokolj kakav će tek donekle da ponove krstaši godine 1099, kada će Jerusalim da oslobode od islama, a muslimane i sve ostale žitelje Svetog Grada, uključujući i tamošnje hrišćane, od života.

Persijanci će u tom svom pohodu ići od jednog do drugog manastira u Judejskoj pustinji, masakrirajući monahe, čije mošti - obično pune prostorije lobanja i kostiju - do danas ponosno pokazuje svaki od obnovljenih manastira, kojih je, avaj, mnogo manje danas nego što ih je bilo 614. godine. Tada je romejski car Iraklije pošao na Persiju da povрати Časni krst koji su Persijanci odneli iz Svetog Grada i Persiju tako strašno porazio da je ona nestala kao velika sila za narednih više od trinaest vekova, vrativši se na velika vrata na svetsku scenu tek kada je na čelo Irana 1979. godine došao ajatolah Homeini.

Poražene krstaše će pak u Svetoj Zemlji zamieniti otomanska imperija, koja će na drugoj strani Bosfora, prešavši 1389. godine preko Kosova, stići do Beča gde će biti poražena 1683. godine, čime će početi njeno opadanje i propast. U smutnom vremenu koje je usledilo sultanovom porazu pod Bečom, šaka Srba koja se s dolaskom Turaka slegla u katune Crne Gore iskoristila je priliku i na Badnji dan 1708. godine iskorenila svoje sunarodnike koji su primili veru osvajača. Na Cetinju su celu akciju - čiji je rezultat bio toliko neizvestan da se tadašnji mitropolit Danilo spremao da od Cetinjskog manastira napravi crnogorsku Masadu - izvela osmorica ljudi, naime po Njegoševom izveštaju, petorica braće Martinovića, dvojica vladinih poslužitelja i Vuk Borilović.

Cela ta epizoda bi bila ništa više od polumitske osnove za Gorski vijenac, da nije bilo Žan Pol Sartra. Korifej generacije '68 je naime bio član Raselovog suda, samonominovanog tribu-

nala na čijem čelu je bio filosof Bertran Rasel a koji je nameravao da bude „savesit čovečanstva“ i sudio između ostalog SAD za zločine u Vijetnamu. Spremajući optužnicu, Sartru se učinilo da je „ratni zločin“ preslaba definicija za ono što Amerikanci čine u Vijetnamu i okolini, te je pojam genocida dobrano rastegao u odnosu na definiciju Rafaela Lemkina koju su usvojile i Ujedinjene Nacije 1948. godine, te je Raselov sud osudio SAD za genocid nad narodom Vijetnama, što je bilo sa oduševljenjem prihvaćeno od slobodoumnih intelektualaca tog vremena.

Kada su nakon Titove smrti u Jugoslaviji bile otvorene tabu teme istorije, među njima je možda glavna bila genocid u Drugom svetskom ratu, a čovek koji se nametnuo kao autoritet na tom polju bio je takode član Raselovog suda - Vladimir Dedijer. Za nevolju, on je sa sobom doneo i Sartrovu definiciju genocida i kao posledica toga u enormnoj literaturi o genocidu nastaloj osamdesetih godina u Jugoslaviji, u kojoj su bili poljuljani svi autoriteti pa i autoritet UN i njenih konvencija, holokaust, genocid, ratni zločini i zločini protiv mira i čovečnosti se ne razaznaju i ne razlikuju, i „genocid“ je postalo sve - od komunističkog robijanja u Mitrovici i Golog otoka do masakra ustaša i četnika na Blajburgu i Kočevskom rogu.

U međuvremenu, pao je Berlinski zid i ideali šezdeset osme postali su „zapovest dana“ u je-

Kosova i Metohije

Put u Vitlejem

dinjenju Evropi, što je najčešće simbolizovano ulaskom jednog od vođa pariskog maja 1968, Danijela Kon-Bendita, u Evropski parlament. Bosna je postala bojište za vrednosti Nove Evrope, i u nju su - prema sopstvenim iskazima - duhovni potomci šezdesetosmaša hrlili kao Hemingvej u Španski građanski rat; Ruandi i njenih 800.000 pobijenih za samo sto dana niko nije bio kriv što nije na sat i po vremena leta od Pariza. Na krilima svojih, sada dobro etabliranih, epigona Sartr je sa svojom definicijom genocida stigao u Hag i dalje znamo: Gorski vijenac je od mističnog istoriosofskog speva zamalo postao haški ekvivalent Mein Kampfa, a cetinjski Badnji dan s početka osamdesetog stoleća balkanska verzija Kristalne noći.

Ukratko, od osamdesetih godina prošlog veka je javni diskurs na prostoru bivše Jugoslavije toliko kontaminiran rečju „genocid“ da je ona skoro izgubila značenje, te nije ni čudo kada je 14. decembra ove godine Hilari Clinton sa Atifete Jahjagom potpisala Sporazum o zaštiti i očuvanju određenih kulturnih dobara, pri čemu je Klintonova nazvala Gračanicu „srpskom i pravoslavnom“, da niko od brojnih komentatora ovog događaja nije obratio pažnju na to da se u tekstu Sporazuma genocid u Drugom svetskom ratu spominje čak dva puta.

Naime, Sjedinjene Države potpisuju ovakve sporazume sa državama u kojima svoje kulturno nasleđe imaju američki građani, naročito oni koji su u SAD došli kao žrtve progona i genocida u Drugom svetskom ratu. Sporazum Klinton-Jahjaga jeste iniciran najvećim delom skrnavljenjem jevrejskog roblja na Dragodanu u Prištini, ali odrednica iz Člana 1 kaže da se Sporazum odnosi na kulturno nasleđe „svih nacionalnih, verskih i etničkih grupa koje žive ili su živele na ovoj teritoriji i koje su bile žrtvama genocida u Drugom svetskom ratu“.

Da se ovaj član odnosi isključivo na Jevreje, ne bi bilo prepreke da se umesto uopštenog pojma „genocid“ koji se odnosi na sve narode žrtve upotrebi pojam „holokaust“ koji se odnosi samo na Jevreje. Jevreja je doduše bilo relativno malo - nekoliko stotina na Kosovu i Metohiji, a broj im se bio ponešto uvećao tokom rata onima koji su iz drugih krajeva okupirane Jugoslavije bežali u za Jevreje mnogo sigurniju italijansku okupacionu zonu. (I ne samo za njih: „već su isti terali ono Srba što je ostalo još kod svojih domova da slobodno mogu posećivati crkve i moliti se Bogu, pa čak svake nedelje crkva je bila puna od Italijana“ posvedočio je izbeglica Čedomir N. Bilibajkić svojevremeno).

Posle kapitulacije Italije, i domaći Jevreji i izbeglice su postali žrtvom prve akcije albanske SS divizije „Skenderbeg“, u čijem je dnevnom ratnom izveštaju od 13. jula 1944. godine napisano: „Od 25. maja do 5. jula divizija ‘Skenderbeg’ je uhapsila 510 Jevreja i Srba-komunista“; Bergen-Belsen je bio konačna destinacija mnogima od njih.

Svakako da se delom formulacija o genocidu odnosi i na Rome, o kojima imamo najnepouzdanije podatke, jer ih je bilo najteže popisati, jer je genocid nad njima bio stihijski i najmanje planiran i, konačno, jer se on sve donedavno najmanje istraživao.

No, sve to ostavlja ipak dovoljno otvorena vrata da se u žrtve genocida na Kosovu i Metohiji u Drugom svetskom ratu, pomenute u Sporazumu Klinton-Jahjaga, ubroje i onih, prema konzervativnim procenama, deset hiljada sistematski ubijenih srpskih žrtava, te nekih četrdeset hiljada Srba koji su napustili italijansku, trideset hiljada nemačku i dvadeset i pet hiljada bugarsku okupacionu zonu, što je sve promenilo sliku etničkog prostora Kosova i Metohije.

Na stranu reminiscencije i poređenja s prošlošću (u zbegu u Pečkoj Patrijaršiji je u Drugom svetskom ratu umrlo stotinu i dvoje ljudi, što se

ipak 1999. godine nije ponovilo, uprkos brojno većem zbegu), ostaje naravno pitanje jesu li i koliko su SAD voljne, spremne i u mogućnosti da slovo Sporazuma, utemeljenog na istorijskoj spoznaji o genocidu nad Srbima na Kosovu i Metohiji u Drugom svetskom ratu, kao i na činjenici da „mesta na kojima se obavlja verska služba, mesta od istorijskog značaja, spomenici, groblja i spomenici umrlima“ na tom prostoru pripadaju srpskoj populaciji izbegloj pred genocidom u SAD, sprovedu u delo i zaštite, jer su „zabrinite da propadanje ili nestajanje predmeta kulturnog nasleđa predstavlja osiromašenje kulturnog nasleđa svih nacija sveta“.

Kako god bilo, za zagrljajem Boga i čoveka u „domu hleba“ usledio je pokolj dvanaest hiljada vitlejemске dece na koju je Irod posumnjao da je među njima novi car koji će ga zbaciti; hoće li za proklamacijama dobrih namera i prava uslediti novi mart 2004, ili će se naći neko ko će opet da puni hramove kao što su to činili italijanski vojnici u svojoj pa i u naše vreme, osvedočićemo se sami, čime istorija Kosova i Metohije neće biti ništa manje biblijska.

Autor je episkop lipljanski i vikar Patrijarhov

BOŽIČNA POSLANICA PATRIJARHA SRPSKOG IRINEJA

ČESTO SE UČINI DA JE NERED POKRETAČ I NOSILAC NAŠEG DRUŠTVA

Poglavar Srpske pravoslavne crkve Irinej poručio je u Božićnoj poslanici da je duhovni mir prilično pomućen zbog zbivanja u svetu, i da je praznična radost osenčena strahom i brigom „zbog tragičnih zbivanja na našem raspetom Kosovu i Metohiji“. Patrijarh je pozvao Srbe sa Kosova da ostanu na svojim ognjištima, „uz svoju Crkvu, uz svoje svetinje, na zemlji svojih dedova i pradedova“.

- Budite istrajni u svome nepravednom stradanju. Crkva kao brižna mati uvek će biti sa vama. Bez stradanja nema ni vaskrsenja, Gospod nek nam svima bude merilo i u stradanjima - poručio je patrijarh Irinej u poslanici, koju tradicionalno, u ime arhijereja, upućuje povodom Božića.

- Svakodnevno se susrećemo sa iskušenjima, nedaćama i patnjama, izazvanim od strane drugih ili od nas samih. Patnje u našim domovima, patnje u školama, u gradovima i selima, u državama i među narodima, svedoče o dubokoj podeljenosti u svetu, podeljenosti koja se ne može prevazići ljudskim naporima. Pri tom podele idu tako duboko da se i sama naša bogolika ličnost deli - na dušu i telo, na svesno i nesvesno, i tako u nedogled - kazao je patrijarh Irinej. On je dodao da se „često učini da je nered pokretač i nosilac našeg društva“.

- Nered je, međutim, prisutan samo onde gde je izgubljena svest o istinskoj meri svega i svih, a to je ljubav. Upravo Hristos svedoči, svojim dolaskom u ovaj svet, da je ljubav pobedila svet zla i mržnje i da ga uvek pobeđuje. Ljubav je od Boga. Bog je izvor svekolike ljubavi. „Koji ne ljubi, ne poznade Boga, jer Bog je ljubav“ - istakao je patrijarh. On je pozvao vernike da očuvaju svetinju braka, a roditelje da se brinu i staraju o svojoj deci, „naročito o njihovom verskom i moralnom vaspitanju i obrazovanju“.

- Veronauka u obrazovnom sistemu u našim školama jeste velika pomoć, ali nije jedina i nije dovoljna. Zato su roditelji i topli porodični dom sveta zajednica i mesto uzrastanja. Vera i moral će uče najpre u roditeljskom domu, u porodici. Uče ce neosetno, isto onako kako ce uči i maternji jezik. Bog je roditeljima dao uzvišenu ulogu da kroz radanje i vaspitavanje dece oplemeniju svet i da ga čine boljim i lepšim - naglasio je patrijarh Irinej, dodajući da je „nažalost, mnogo brakova sklopljenih bez blagoslova Crkve“, kao i da je veliki broj razvedenih brakova, „koji su prava nesreća i za našu Crkvu i za naš narod“.

Podsećajući da je Božić praznik kada osećamo punoću dobrote i milosti Božje, patrijarh je istakao da praznovanje Hristovog rođenja nije samo „običaj, tradicija, navika, dan primanja i davanja darova“.

- Rođenje sina Božjeg jeste velika tajna ljubavi Božje. Nikada čovek nije tako blizak čoveku kao danas, na Božić. Nikada odrasli i deca nisu toliko bliski jedni drugima kao danas. Nikada čovek ne oseća tako snažno potrebu da se miri i zbližava sa drugim ljudima kao danas. Otuda je i u našem narodu potreba i običaj da se na današnji dan prašta i „mirboži“, da se zaboravljaju lične razmirice, sa željom da se sve oko nas zbliži i zbratimi u duhu ljubavi i mira Božjeg - ukazao je patrijarh Irinej, dodajući da su „svaka deoba, razdor, neprijateljstvo i razaranje zajedništva suprotni Duhu Božjem i duhu Crkve“.

Uz poruku „Mir Božji, Hristos se rodi“, patrijarh je vernicima čestitao Božić i poželio „blagoslovenu novu 2012. godinu“. *K. Ž.*

Da pomazeemo slabe i siromašne: Patrijarh Irinej juče dok čita Božićnu poslanicu

Foto: Beka

Božićna liturgija u Beogradu, pa u Banjaluci

Patrijarh Irinej će božićnu liturgiju 7. januara služiti u Sabornoj crkvi u Beogradu, a 9. januara će služiti u Banjaluci, na praznik svetog arhđakona Stefana, što je krsna slava Republike Srpske.

Praznovanje Božića nije prosto običaj, tradicija, navika, dan primanja i davanja darova. Božić je dar nad darovima, dan u kojem se otkrilo ono što je jedino novo pod suncem, dan u kojem se večna božanska mladost ulila u biće neba i zemlje i u ograničenu, prolaznu ljudsku prirodu i sve podmladila večnom mladošću.

koja ide linijom pregovora sa kosovskim institucijama u nalaženju nekog rešenja i stava Crkve da je Kosovo centralna tema i za budućnost Srbije u sastavu, naravno, Srbije, postoji dakle između politike državnog vrha, politike države i Crkve jedna vrsta raskoraka. I to za mene, taj raskorak ili jaz između Crkve i državnog vrha nije novina, ali zabrinjava me što taj jaz postaje sve veći i ne vidim kako će to uticati, odnosno bojim se da će to uticati na odnose države i Crkve u narednom periodu sa jednom napomenom da naravno naša Srpska pravoslavna crkva nije politička partija, ali je uticajan politički faktor u društvu, i u politici države.

Ovu poslanicu potpisali su svi arhijereji, među njima i preosvećeni Nikanor banatski, i dovoljno je baci-ti pogled na veliki opširan intervju u kojem je ovaj član Sabora dao beogradskom časopisu Pečat. On precizno određuje sve ove pojmove koji se spominju i u poslanici Njegove svetosti, a to su da on predviđa da nas očekuju stradanja i iskušenja, naglašava da je narodna pamet uvek bila i sada je na Kosovu, i, treći momenat, a to je opšti stav naše Crkve: „goloruki ljudi na barikadama su u pravu“, misli li na ove na severu Kosova, a kao što rekoh, politika državnog vrha tu odudara od ovih stavova. U tom smislu i ako bi ovaj intervju vladike banatskog Nikanora zasluživao poseban osvrt, a ja ću vam reći nekoliko

tačaka. On nije, a nije ni naša Crkva, za promene u načinu služenja liturgije. Nije za novi kalendar, nije za Evropsku uniju kojoj država teži, jer, kaže, „Evropa ne zna za Boga“. Tu postoji još jedna bitna napomena, neki u Crkvi kaže on, neće Justina Popovića, ali za sebe kaže, ja držim da je on stub naše crkve, ali na žalost ostao sam u manjini.

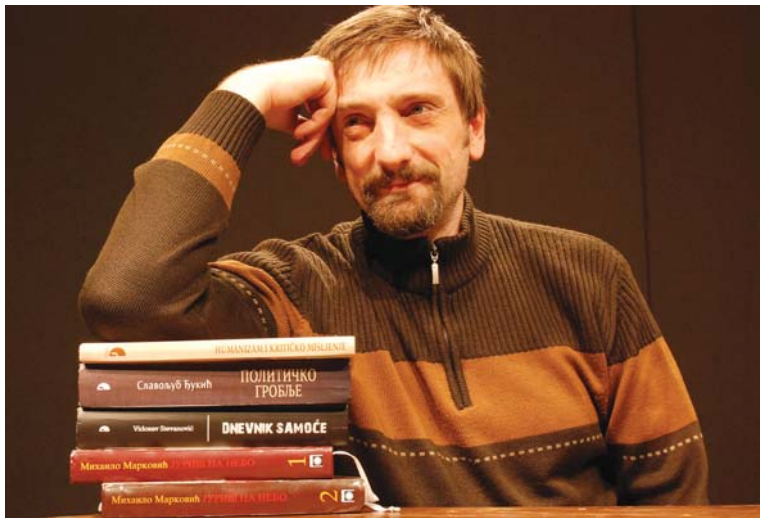
U tom smislu ovogodišnja poslanica iako poštujući patetičnih i krupnih reči, orijentisana je na neki način anti-evropski, jer se u Crkvi veruje da postoje druga rešenja osim onoga što državni vrh forsira. To su, po mom mišljenju, glavni akcenti koji ulivaju nešto nade, ali bude i dosta velike strepnje za budućnost.

KOLUMNA

piše: Zlatko Paković

BOŽIĆ I SIROMAŠTVO

Božić se slavi tek od četvrtog veka, najverovatnije od godine 336. Hrišćanstvo je u Rimskom carstvu tada već etablirano i dogmatizovano – od Milanskog edikta protekle su dvadeset tri godine, a jedanaest od Prvog vasiljenskog sabora u Nikeji, na kojem je utvrđen „simbol vere“, dok su druga verovanja u duhu Hrista proglašena jeresima. Dakle, sve je bilo spremno da se, Solunskim ediktom iz 380, hrišćanstvo ustoličiti kao imperijalna i imperijalistička religija, a Božić da, diljem Carstva, zauzme mesto centralne svetkovine, i to na dan prethodnog glavnog praznika – Rođenja nepobedivog Sunca, 25. decembra, odmah po Saturnalijama koje su, dakako, ukinute.

Prvobitna hrišćanska zajednica

Kako je izgledala prvobitna hrišćanska zajednica, o tome svedoče ne samo apokrifi nego i delovi Novog zaveta, pogotovu Dela apostolska: „A svi koji vjerovaše bijahu zajedno, i imahu sve zajedno. I tečevinu i imanje prodavahu i razdavahu svima kao što ko trebaše (...) A u naroda koji vjerova bješe jedno srce i jedna duša; i nijedan ne govoraše za imanje svoje da je njegovo, nego im sve bješe zajedničko.“

Solidarnost prvih hrišćanskih komuna je paradigmatična. Nije bilo hijerarhije, nije bilo podele po nacionalnoj pripadnosti, društvenom statusu ili polu. Žene su mogle da pričešćuju. Ko će kakvu ulogu imati tokom obreda, određivalo se svaki put iznova bacanjem kocke: danas laik, sutra sveštenik. No, neće proći puno vremena, a crkveni dostojanstvenici (među prvima, oko godine 90, biskup rimski Kliment I) tražiće da se poštuje kako stroga podela na kler i laike, tako i hijerarhija sveštenstva, a svako ko se ne povinuje crkvenim poglavarima – da se kazni smrću.

Prvobitna hrišćanska zajednica, u kojoj se nije pribegavalo nasilju, inspirisala je ateistu Lava Tolstoja za anarhistički koncept nenasilne borbe. Smisao tog prvobitnog anarhizma hrišćanstva, iako u negativnoj konotaciji, Kelsos je izrazio tačno: Ukoliko bismo svi prihvatili hrišćansko stanovište, nestalo bi vladavine zakona.“ Carstvom nebeskim, Hristos naziva, zapravo, carstvo solidarnosti ili carstvo ljubavi, kao što Sina božjeg naziva Sinom čovečijim. U kasnijim političkim teorijama, ovo carstvo se imenuje kao utopija.

Hrišćanska revolucionarnost i kolaboracionizam

Nehijerarhizovana zajednica ugnjetenih i siromašnih koja je, imitirajući Hrista, tokom prva tri veka desetkovana u progonima i na najgorim mukama, pretvotrla se u četvrtom stoleću, u vojnoj strukturi podobnu, crkveno-državnu formaciju. Jednom reči, ideja proleterске revolucije pretaljena je u praksu reakcionarne vlastele. Najpre progonjena, crkva postaje goniteljka. Razularena masa državnih vernika razara stare hramove, ruši biblioteke i rastrže božanstvene nehrisćane.

Ta kolaboracija nekad hristolike anarhističke komune i vlasti, nagoveštena je već u poslanicama glavnog novozavetnog teologa, svetog Pavla, jedinog među apostolima koji nije video Hrista za njegovog života, a poslednjeg kojem se Mesija javio posle svoje smrti. Nekadašnji progonitelj hrišćana koji je učestvovao i u kamenovanju svetog Stefana Prvomučnika, potom najnadahnutiji propovednik ljubavi, napisaoe u Rimljanima poslanici: „Svaka duša da se pokorava vlastima koje vladaju; jer nema vlasti da nije od Boga, a što su vlasti, od Boga su postavljene. Tako koji se suproti vlasti suproti se naredbi Božijoj; a koji se suprote primiče grijeh na sebe.“

Božić i rođenje Hrista

Proslava Božića nema nikakve veze ni sa izvornim hrišćanskim pokretom ni sa Hristovim rođenjem. To svetkovanje je započelo kad je autentična paradigma crkve uništena. Najzad, sam datum Božića nije datum Hristovog rođenja.

Jevandelje po Mateju i Jevandelje po Luki pominju Hristovo rođenje, smetajući ga u vitlejamsku pećinu ili štalu, ali o njemu nema ni pomena u najstarijem jevandelju – Jevandelju po Marku, koje Matej i Luka preuzimaju gotovo u celosti. Kako se u oba jevandelja podudaraju i navodi koji se ne nalaze u Markovom, rekonstruisan je izgubljeni spis koji su Matej i Luka izvesno koristili, nazvan – Izvor Q. To je zbirka Isusovih izreka. U njoj se Isus ne naziva Hristosom (pomazanikom božjim, mesijom). Takođe, nema reči o njegovom rođenju ili njegovoj smrti/vaskrsenju, a ne pominju se ni njegova čudesa. Prikazan je kao beskućnik. Razumno je pretpostaviti da je prvobitna zajednica hrišćana, koja sebe nije nazivala hrišćanima, imala ovakav, upravo opisan, pogled na svoj moralni i eshatološki uzor.

Hrista, antiklerikalnog i antidogmatiskog, nalazimo, dakle, i u kanonizovanim spisima Novog zaveta. Kad Isusa fariseji pitaju kad će doći carstvo Božje, on, kako to opisuje jevandelist Luka, odgovara: „Carstvo Božje neće doći da se vidi; Niti će se kazati: „evo ga ovdje ili ondje; jer gle, carstvo je Božje unutra u vama.“

Ugnjeteni i siromašni

Prvobitno hrišćanstvo obraćalo se, kako kaže i Mirča Elijade, pre svega ugnjetenima i siromašnima. Tu prvobitnu zajednicu činio je proletarijat.

Kako danas žive crkveni dostojanstvenici, vidimo i u našoj, u evropskim okvirima sagledavano, siromašnoj sredini. Vladičanski dvori podignuti dobrovoljnim prilozima verske klijentele koja misli da na taj način zakupi večni život, teško da služe tome da, po uzoru na Mesiju, episkopi imaju gde da operu noge svojim učenicima.

Pre dve i po decenije, danas raščinjeni, eksepiskop Artemije (Radosavljević), tada iguman manastira Crna Reka, na pitanje šta misli o povraćaju imovine SPC-u, (u intervjuu za Glas crkve) odgovorio je da je Crkva bliža Bogu ukoliko je siromašnija. Ne tako davno propovedajući u duhu ranohrišćanskih proletera, ovaj je monah sada osumnjičen za gomilanje poseda. Ta personalna istorija kratkog daha, ponavlja u našoj sredini eklesiološku povest hrišćanstva – od demokratije i anarhije prvih družina bez poseda do oligarhije i feudalne moći potonjih koncerna.

Po uzoru na tu, davno iščezlu, zajednicu solidarnosti Hristovih sledbenika, ishodeći, dakle, iz potrebe poniženih društvenih slojeva da se izbave iz siromaštva i istorijskog zadatka da se celokupno društvo oslobodi prinude, plejada latinoameričkih sveštenika, počev od šezdesetih godina prošlog veka, stvorila je „teologiju oslobođenja“ koja je danas uticajna i na drugim kontinentima. Zbog neminovne upotrebe termina bliskih Marksovoj teoriji, imali su ovi teolozi grdnih problema s visokim klerom Katoličke crkve, a mnogi su iz nje i izopšteni.

Kao zaključak ovoj božićnoj razglednici o rascepu između Hristove borbe protiv moći i crkvene borbe za moć, navedimo reči Franka Barbera, sveštenika suspendovanog zbog humanitaranog rada s homoseksualcima: „Hrišćanski identitet se ne može meriti prema stepenu prihvatanja dogmatskih formulacija poput onih iz Nikeje ili Halkidona. On živi nasleđem Hristosa – hraneći se Božjom Reči koja i 'prosuduje' i relativizuje dogmatske formulacije.“

KOMENTAR NA POSLANICU

Razlike između Crkve i Države oko Kosova

Piše Mirko Đorđević

Ovogodišnja božićna poslanica koju je pročitao poglavar SPC, a potpisali svi arhijereji iz zemlje i rasejanja, u suštini se u svom prvom delu ne razlikuje od tradicionalnih poslanica povodom Božića. Naglašava se i teološki se obrazlaže da je Božić dan mira koji poziva ljude na slogu i izmirenje. U poslanici, međutim, to uvek tako i bude, ima i tonova koji se tiču savremene društvene situacije i tu je najzanimljivije da oni pominju situaciju na našem raspetom Kosovu. U tom smislu taj deo podseća na izjavu patrijarha Irineja iz septembra ove godine, a skoro u svemu ponavlja saopštenje Sinoda koji se nedavno obratio istim povodom. Tu primećujemo jednu zanimljivu, za širu javnost, pojavu, a to je da između politike državnog vrha,

NAJSLAVNIJA BOŽIČNA PESMA

Gigantski gest Boba Geldofa

„Do They Know It's Christmas?“, Band Aid, Live Aid i Live 8 ostaju upamćeni kao poslednji pokušaj čovečanstva da u svoje postojanje udahne plemenitost i čestitost

piše **Ivan Ivačković**

Jedne zimske večeri 1984. godine, Bob Geldof, bivša rok zvezda i budući svetac, na televiziji je video prilog o ljudima koji u Etiopiji umiru od gladi. Prilog je emitovao BBC, a Geldof nije reagovao onako kako reaguju drugi. Nije zavrteo glavom, promrmljao sebi u bradu: „Strašno“ i narednog trenutka zaboravio na celu stvar. Istinski užasnut scenama živih kostura i umiruće, osušene dece na čijim licima se igraju muve, razmišljao je kako je svet dozvolio taj „horor biblijskih proporcija“ i zaključivao da bi ostajanje po strani bilo isto što i učestvovanje u masovnom ubistvu. Odlučio je da snimi pesmu i sav profit od nje pretvori u pomoć gladnima u Africi.

„Sav profit“ predstavljao bi beznačajnu svotu da je Geldof snimio pesmu sam ili sa svojim bendom Boomtown Rats. Zato je rešio da kontaktira nekoliko prijatelja, sa predlogom da to urade zajedno. Narednog dana pozvao je Midža Jura, frontmena grupe Ultravox, potom Stinga, a onda i Sajmona Lebona, pevača izuzetno popularnog benda Duran Duran. Sva trojica su odmah pristala. Samo zato što su bili prijatelji? Ne baš. Kako je Geldof napisao u uzbudljivoj i šarmantnoj autobiografiji „Is That It?“, svi su imali potrebu da nešto urade, možda zato što su osećali da su cinizam i sebičnost vladali predugo, možda zato što su, naprosto, i oni gledali televiziju prethodne večeri. „Za jedno popodne“, kaže Geldof, „skupio sam dovoljno ljudi da stvar uspe.“

Dva dana kasnije, napisao je tekst za pesmu „Do They Know It's Christmas?“ i nastavio sa pozivima. Zvao je najveće britanske zvezde, s jedne strane shvatajući da njegova akcija može da se pretvori u gigantski gest, a s druge strane bez mnogo nade, uveren da ga se više niko ne seća. Naravno, ovo drugo je bilo preskromno. Svi su znali ko je Bob Geldof i svi su bili oduševljeni njegovom idejom. Sijeta, prenamaganje i cenjkanje, tako karakteristični za svet pop muzike, odjednom su nestali. Geldof je, kao u groznici, telefonirao danima, animirajući ne samo muzičare, nego kompletnu britansku muzičku industriju – studija, diskografske kuće, lance najvećih prodavnica, i tako dalje. I svi su rešili da naprave izuzetak i odreknu se profita. A zvezde? Svega četiri nedelje posle prvih poziva, Geldof je u studiju okupio krem britanskog popa: pored ostalih, tu su bili Sting, Bono, Džordž Majkl, Fil Kolins, Boj Džordž, Pol Veler, Status Quo i Spandau Ballet. Na sve strane su bile televizijske kamere, fanovi su tokom dana, kada su se proćule vesti, okupirali zgradu u kojoj je bio studio, ali umetnici su se ponašali opušteno i nonšalantno. Kako kaže Geldof, delovali su kao da su tek ustali iz kreveta, što je u mnogim slučajevima bilo i tačno. Međutim, kada bi stali pred mikrofon, davali bi sve od sebe. Okupljeni pod imenom Band Aid, pevali su sa punom svešću o tome da će svojim glasom oteći neke ljude od smrti.

Do kraja tog istorijskog dana, pesma, za koju je Midž Jur napisao muziku, bila je snimljena. Bob Geldof i Midž Jur radili su miks do narednog jutra, da bi je BBC odmah emitovao. Ponekad očaravajuće skroman, Geldof je umeo da bude i agresivan kada zatreba. Pošto je otišao u

BBC, rekli su mu da će preslušati pesmu i da će je, ako je dobra, tretirati kao i sve ostale. Odgovorio je: „Ne. Ova ploča nije kao ostale. Nećete je puštati zato što je dobra, nego da biste pomogli. Svako mora da učini ono što može. Mi pravimo pesme, to je naš posao. Vi ih puštate, to je vaš posao i vaš način da pomognete.“ A pre prvog emitovanja, ljudima je poručio: „Čak i ako nikad u životu niste kupili ploču, kupite ovu. Košta samo malo više od jedne funte.“ To je cena da biste za Božić nekom poklonili život. Patetično, ali je tako – cena života ove godine jeste cena parčeta plastike sa rupom u sredini.“ Najzad, u intervjuima, Geldof je govorio: „Koliko afričke dece će umreti u vašoj dnevnoj sobi pre nego što nešto učinite? Kupite ovu ploču. Čak i ako je mrzite, kupite je i bacite.“

Odziv je bio fantastičan. Ljudi bi kupili po pedeset ploča, zadržali jednu, a ostalih 49 vratili da bi ih opet neko kupio. Jedan mesar je isprazio sve rafove i napunio ih primercima ploče. Pevač Džim Dajmond, koji je u tom trenutku bio prvi na engleskoj top-listi, pozvao je ljude da više ne kupuju njegovu ploču, nego Band Aid. I tako dalje, i tome slično. „Do They Know It's Christmas?“, objavljen 29. novembra 1984, postao je najbrže prodavani singl u istoriji engleske muzike i doneo je zaradu od osam miliona funti.

Neko bi se tu zaustavio. Ali ne i Bob Geldof. Osim što je inspirisao Amerikance da naprave svoju verziju Band Aida (projekat se zvao USA For Africa, učestvovali su Brus Springstin, Majkl Džekson, Rej Čarls, Bob Dilan i drugi), on je 1985. organizovao najveći događaj u istoriji muzike i televizije, čuveni koncert Live Aid, održan paralelno na dva mesta, u Londonu i Filadelfiji. Na najimpresivnijoj listi izvođača ikada, nalazile su se gotovo sve najveće legende rok muzike, uključujući Mika Džegera, Pola Makartnija, Dejvida Bouvija, Madonu, Queen, U2, Dire Straits, The Who, Boba Dilana, Erika Kleptona i Led Zeppelin. Koncert je doneo 250 miliona dolara, a gledala ga je jedna i po milijarda ljudi. Čak 95 odsto svih TV prijemnika u svetu bilo je uključeno da bi se pratio direktan prenos! Naposljetku, na dvadesetogodišnjicu Live Aida, Geldof je organizovao još jedan spektakularni koncert, nazvavši ga Live 8 (za tu priliku čak su se ponovo okupili Pink Floyd u najslavnijoj postavi, sa Rodžerom Votersom).

Više od svega, međutim, pesma „Do They Know It's Christmas?“, Band Aid, Live Aid i Live 8 ostaju upamćeni kao poslednji pokušaj čovečanstva da u svoje postojanje udahne plemenitost i čestitost, kao priča puna najredih i najdragocennijih vrлина: solidarnosti, hrabrosti i poštenja i kao podvig dostojan iskrenog divljenja. Pesma i koncerti nisu uspeali da poprave planetu – naprotiv, ona uporno i nepokolebljivo postaje sve užasnija – ali neki životi su spašeni, a Bob Geldof, u međuvremenu prozvan Sveti Bob, može mirno da spava, znajući da je uradio stvari koje su pre njega smatrane nemogućima. Zato, ako na Božić pričamo o muzici, onda bi trebalo da salutiramo tom razbarušenom Ircu i njegovim naporima da pobedi zlo. Ne bismo pogrešili ni da to činimo svake, a ne samo ove godine.

Akciji Boba Geldofa za pomoć gladnima u Africi pridružila se i tadašnja Jugoslavija. Najpoznatiji domaći muzičari, među kojima su bili Željko Bebek, Oliver Mandić, Vlada Divljan, Zdravko Čolić, Vlatko Stefanovski, Jura Stublić i Sladana Milošević, pod zajedničkim imenom YU Rock misija, snimili su pesmu „Za milion godina“ Dragana Ilića i Mladena Popovića. Taj singl objavljen je maja 1985. uz me-

sečnik Rock. Takođe, na stadionu Crvene zvezde održan je veliki koncert na kojem su svirali Bajaga i Instruktori, EKV, Partibrejkersi, Atomsko sklonište, Film, Plavi orkestar i drugi. Na londonskoj pres konferenciji povodom Live Aida, Geldof je najavio i beogradski koncert, a Eltonu Džonu i drugima pokazivao je singl „Za milion godina“.

PITANJE ODGOVOR

ZAŠTO SRBI NE PEVAJU

Svi veliki pevači i muzičari izvodili su božićne pesme - od onih u zapadnom svetu do Ale Pugačove u Rusiji. Gde su naše pevačke zvezde, zbog čega se ovašnji muzičari, kompozitori i izvođači, nisu poduhvatili pravljenja prigodne popularne muzike za pravoslavne božićne praznike?

Zoran Kostić Cane

frontmen Partibrejkersa

Verovatno im nije palo na pamet, a nisu ni znali da je Bing Krozbi sa pesmom White Christmas vlasnik jedne od najprodavanijih ploča. Svojevremeno sam i sam bio jedan od učesnika u izvođenju pesme „Božić, Božić, divan dan“ u akciji „Podignimo Stupove“ koja je horska i u kojoj je učestvovalo još izvođača. To, jednostavno, nikome nije palo na pamet što je šteta jer je u pitanju lep praznik i nadam se da će u narednom periodu ljudi nećeg takog dosetiti.

Ljubomir Dimitrijević

ansambl Renesans

Naši kompozitori više vole da se bave većim formama mada, ako bi im neko to naručio, oni bi i radili. Ne osećaju potrebu i verovatno da ne vide komercijalnu stranu takvih poduhvata. Treće, okrenuti su suviše ka globalnim trendovima i to je apsurdno jer se u svetu i te kako prave takve pesme. To klatno između racionalnog i onog što je globalno aktuelno, pokazuje se i na ovom malom segmentu. Posmatrajućim ove naše medije, mi vidimo da su takve pesme tražene, ali vidimo i da su to uglavnom jeftine obrade ili jednostavno, naša deca pevaju na engleskom postojeće božićne pesme.

Momčilo Rajin

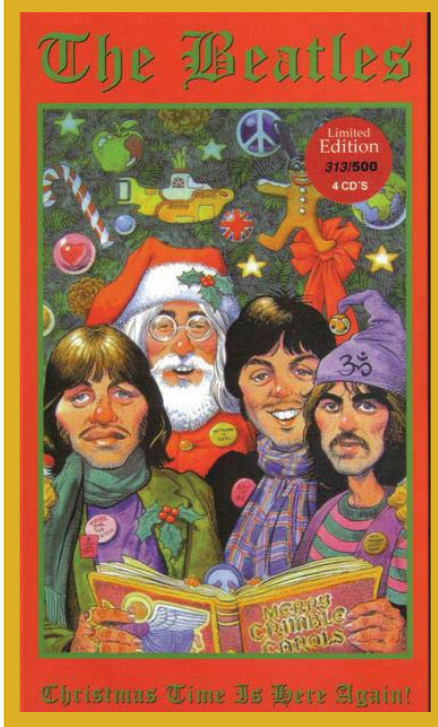
rok kritičar i publicista

Prvi razlog je da se još uvek nisu setili toga. Drugo, uspešnji kompozitori koji sarađuju sa marketinškim agencijama, i dalje ne dobijaju preporuke od tih agencija da se time bave. Istorija muzike vrvi od prelepih pesama koje kad se prilagode savremenom dobu sa merom i ukusom, ne mogu da prođu bez uspeha, a time i velikih zarada. Kada obratite malo pažnju na muzički repertoar radio i televizijskih stanica ovih dana, uvidate da potreba i te kako postoji, a naša muzička istorija je možda zanimljivija i bogatija od nekih drugih i može da bude izvor dobrih ideja i aranžmana. Pogledajte šta je Blockout uradio sa pesmom grupe U škripcu...

Divna Ljubojević

studio Melódi

Da, komunizam je ostavio neizbrisiv rušilački trag u srpskom narodu. Ne samo što je bilo zabranjeno javno ispovedanje vere, nego je porodična kao temelj društva poljuljana. Današnji kompozitori su ili rođeni u komunizmu ili su ih odgajali roditelji koji su rođeni u komunizmu. Dakle, nemaju

organsku vezu sa svojom tradicijom i verom, te tako ni sa idejom da su pravoslavne božićne pesme jednako lepe i za obradu pogodne, kao i neke druge, tuđe i kod nas vrlo popularne. No, već sedam ili osam godina unazad, počeo je Vaskrs srpskog Božića u pesmi! Mnoge su pesme obrađene, otpevane, snimljeni spotovi u kojima su učestvovali mnogi poznati umetnici ten a taj, najbolji, način počeli ponovnu promociju srpske božićne pesme. Hristos se rodi!

Aleksandra Paladin

urednik Muzičke redakcije Radio Beograda i magazina Muzika klasika

Duhovna muzika je duboko ukorenjena u svest savremenog čoveka, pa tako i stvaraoca kompozitora. Njegova potreba da se bavi ovim žanrom nema veze sa tim da li je doba komunizma ili nekog drugog strujanja, već unutrašnje potrebe da se i na taj način stvaralački poveže sa tradicijom, Bogom i inspiracijom, što potvrđuje i činjenica da su duhovne molitve nastajale u različita vremena, jedino se postavljalo pitanje da li se one mogu, ili ne, javno interpretirati. Savremeni aranžmani božićnih pesama, koje ih iz duhovne muzičke prakse preznachavaju u domen popularnih muzičkih žanrova sa duhovnom tematikom, deo su tradicije koja je aktivno prisutna u katoličkim zemljama, ali su daleko od tradicije ortodoksne crkve, koja ne prihvata upotrebu instrumenata u crkvenoj praksi, već samo upotrebu glasa, kao najsvršenijeg instrumenta. To je razlog što se srpski kompozitori ne opredeljuju za prearanžiranje duhovne muzike, a naročito ne za njenu komercijalizaciju, kojom se ni u zapadnoj crkvi ne bave stvaraoci tzv. ozbiljne muzike, već kompozitori lakih nota.

Svi veliki pevali su Božiću: Bitlsi, Bing Krozbi i Frenk Sinatra, Lejdi Gaga, Bon Džovi, Ala Pugačova

MUZIČKA EKUMENA

Sve što želim za Božić si ti

piše **Aleksandar Grbović**

Poslednjih godina srpski klinci polako menjaju i svoje i naše navike (gledaju i oni filmove i pride četuju na „fejstu“), pa se na listama najpoželjnijih božićnih poklona (novogodišnji su passé jer ih dele sindikalni Deda Mrazevi) pri vrhu nalaze ajped tableti, sve pametniji telefoni i najnovije konzole za igrice. S obzirom da ovi „gađžeti“ koštaju i po nekoliko stotina evra, da su video-igre (premda jeftine) pune nasilja i da decu satima drže prikovanim za računar, prosečni srpski roditelj se potpuno opravdano pita: šta da kupim detetu, a da istovremeno bude i pristupačno i lepo i da u njemu možemo zajedno da uživamo, makar tog sedmog januara? Evo, odmah, predloga: kupite im CD sa božićnim pesmama!

Neki od roditelja će se na ovu sugestiju verovatno nasmejati i naglas (ili u sebi) prokomentarisati: „A koji će se to božićni CD dopasti mom detetu? Ja nisam čuo/čula da su domaći pevači ikad snimili neku božićnu pesmu, CD još manje, a pesme na stranom jeziku neću da poklanjam detetu na pravoslavni praznik. Uostalom, to ga sigurno i neće obradovati.“ U redu, probajmo da pronadamo argumente koji će pobiti ove hipotetičke tvrdnje.

Za početak, CD koji bi trebalo da poklonite detetu (i sebi) zove se „Christmas“ i snimio ga je Kanadanin Majkl Bublej (Michael Bublé). Radi se o trenutno najprodavanijem i najslušanim albumu na svetu, a razloge za to ne treba tražiti samo u činjenici da je „Christmas“ pravljen namenski za božićnu kupovinu – čovek, jednostavno, odlično peva, a i napravio je dobar izbor pesama. Božićni albumi, inače, znaju i da podbace u finansijskom smislu, čak i kad ih snime velike svetske zvezde (što je Bublej na putu da postane). Tako je prošlogodišnji album Eni Lenoks „Christmas Cornucopia“ doživio pravi fiasko, dok je „The Gift“ senzacionalne domaće Suzan Bojl „otisao“ u par miliona primeraka. Maraja Keri, koja je u samom vrhu kada je prodaja božićnih albuma u pitanju (dvanaest miliona primeraka „Merry Christmas“ 1994.g.), nije ostvarila takav uspeh sa prošlogodišnjim „Merry Christmas II You“, a ni Bob Dilan, Sting,

Tori Amos i Andrea Bočeli (svi objavili pred Božić 2009) nisu zabeležili tiraže za pamćenje.

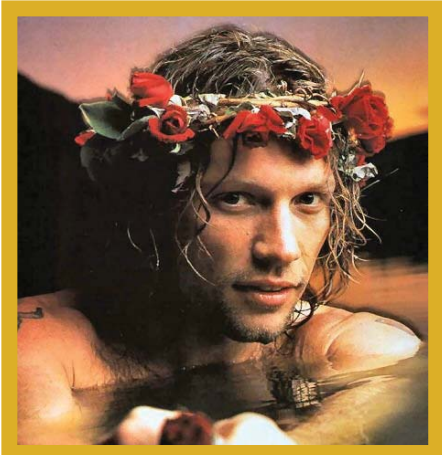
No, vratimo se u Srbiju malo poznatom Bubleju. Legenda kaže da je imao samo pet godina kad je prvi put zapevao uz Krozbijev „White Christmas“ (sećate se, uz Krozbijevu verziju je mali Majkl propevao) koja predstavlja novo „čitanje“ klasika u kojem je Bublejeva interpretacija nena-

Majkl Bublej - apsolutni hit sezone sa božićnim pesmama - pokriva sve: od Binga Krozbi-ja i njegovog klasika „Beli Božić“ do Maraje Keri, i njene „Sve što želim za Božić si ti“. Ništa zato što dolazi iz onog „drugog sveta“: kupite taj disk, pravoslavni će ga slušati jednako rado kao što ga slušaju katolici. Njegova je interpretacija nenametljiva i ležerna.

metljiva i ležerna, baš kakva bi i trebalo da bude (za razliku od božićnih pesama Kristine Agilere koje su pune nepotrebne vokalne gimnastike). U „White Christmas“ smo u prilici da čujemo i pomalo zaboravljenu Šanaju Tvejn, čiji zavodljivi „mačkasti“ glas predstavlja sjajan kontrast Bublejevom baritonu. Od gošće, tu je i latino diva Thalía koja Bubleju pomaže da njegov španski ne zvuči tako loše u „Feliz Navidad“ – veoma popularnoj božićnoj pesmi na Pirenejskom poluostrvu (evo i poslednjeg argumenta – Španija nije priznala Kosovo, zar ne?) Ako vas sve prethodno rečeno nije ubedilo da je Bublej „naš“ i da vredi na njega potrošiti koji dinar, pomenimo da su među petnaest pesama svoje mesto našle i „It's Beginning to Look a Lot Like Christmas“ i „Santa Baby“, u verzijama koje su neznatno promene u odnosu na originalne iz pedesetih i koje će vas (ako ste danas u srednjem dobu) makar na tren vratiti u bezbržno detinjstvo obeleženo filmovima Džerija Luisa i Dina Martina (nedeljom, posle ručka) i holivudskim klasikama (četvrtak, emisija „Kino okro“) koji su tada bili jedini prozor Tiťovih pionira u svet. Ako ste mladi ili, pak, volite modernu muziku, tu je i melanholična verzija Maraje „All I Want for Christmas Is You“, kao i originalna Bublejeva „Cold December Night“ koja ima sve odlike pop pesme 21. veka (uključujući i neizbežni Autotune!).

Šta reći na kraju? Bilo bi lepo da sedmi januar 2013. dočekamo uz božićne pesme koje će snimiti, recimo, finalisti „Prvog glasa Srbije“ i kojima će se u refrenu bar jedne od pesama pridružiti (na srpskom, razume se) – Majkl Bublej lično! Ja glasam za ovaj: „Anđeli se spustiše, Pastirima javiše, Vsele se svi noćas, Rodi nam se – Hristos Spas!“

Hari Potter slavi Božić

Možda bi za međunarodno bratstvo medikriteta najlogičnije objašnjenje „poteromanije“ bila inkvizitorska sumnja da je skribomanka Džozan Rouling veštica, a takva optužba njoj bi verovatno zvučala kao najlepší kompliment. Treba li njeno čedo, Harija Potera, za svaki slučaj čitati ili gledati sa čenom belog luka u džepu, koji, prema bapskim pričama iz Srbije, štiti od uroka? Šalu na stranu. Zašto je dečko sa lenonkama koji je zanat ispekao u Hogvortsu - konzervativnoj školi za veštice i čarobnjake, danas preko potreban? Deci, najpre.

Na simpozijumu Američkog društva psihijata održanom 2001. u Nju Orleansu, profesorka psihijatrije na Univerzitetu u Luisvilu Lea Dikstajn, rekla je da je „Hari odgovor stereotipu deteta koji svoju snagu dokazuje udaranjem druge dece po glavi“, kao i da on pomaže u procesu pronalaženja pozitivne identifikacije u pubertetskom i adolescent-skom periodu.

Zli lord Voldemor (ala zvuči ruski), u stvari je dečakova podsvest. I to je moguće jeftino frojdističko objašnjenje mit-skog sukoba. Konferencija rimokatoličkih biskupa u SAD u svojoj evaluaciji davnih dana pozdravila je i odobrila film o dečaku koji je dugo očekivana protivteža na strani dobra, Demijanu iz „Predskazanja“. Ali, nisu svi popovi cool. Fundamentalisti predstavljaju Potera kao „mezimca Satane“ koji postiže ono što mi smrtnici možemo samo uz asistenciju ekstazija. Palanački snobovi vole da se zapitaju o književnim vrednostima knjige koja se tako bestidno oslanja na svima omiljene mitove o kralju Arturu (vađenju mača iz kamena), potrazi za Svetim Gralom, da ne pominjemo Ratove zvezda. Hej, pa ovim bi se ponosio i sam Alister Krouli, kažu dušmani. Da li je Hari Potter elitista pitaju se mediokrite-ti? Odnos Mocarta i Salijerija, genija i njegovih pakosnih tu-mača funkcioniše i na literarnom i na filmskom planu.

Kanadski knjižari vratili su izdavačima sve dečije knjige ne bi li napravili mesta na policama za 300.000 primeraka prvog izdanja četvrte knjige o Hariju Poteru: „Hari Potter i vatreni pehar“. Trend je nastavljen progresivno do finala sage. Secate li se jednog hercegovačkog člana SUBNOR-a i narodnog heroja Vlada Šegrt-a koji se svojevremeno proslavio izjavom da nije pročitao „Nož“ Vuka Draškovića, ali da knjigu unapred osuđuje kao nacionalističku. Slična situacija dogodila se i u Mađarskoj. U vreme prve poteromanije, predstavnici osam verskih zajednica među kojima i katolici, reformatori, evangelisti i metodisti u županiji Jas-Nadkunsolnok, prosledili su nadležnim institucijama i školama saopštenje u kome se ističe da Hari Potter sugerise okultizam kao način rešavanja svih problema što može od dece da napravi psihičke i moralne invalide. Kao pomenuti član SUBNOR-a, jedan „čuvar vere“ je priznao da knjigu nije čitao, niti je film gledao, ali da „ne moramo da ubijemo čoveka da bismo znali da je to nemoralan čin“. Na sreću, Hari Potter je sve ove godine odrastanja imao snage da nadahnuto i dosledno, dekontaminira teritoriju koju tako brižno čuvaju ovovremenski Voldemorovi kerberi zaognuti upravo u poterovski nevidljivi plašt koji skriva njihovo farisejstvo.

Dečak čarobnjak „neće biti ubijen, ali neće nikog ni ubiti“. To je aksiom njegove autorke koji su čak morali da ispoštuju i proizvođači kompjuterskih igrica prilikom kupovine autorskih prava. HP je dokaz da bajka u suštini ne mora da bude trivijalna, a estetsku relevantnost kao i sve bajke, upravo postiže vizuelizacijom manihejskog sukoba dobra i zla.

HP je arhetipski sintetisan, univerzalan, ali ne i strogo

kontrolisan buntovnik. Serijal nije asekualan kao neke druge bajke, jer deca odrastaju i „pupe“. I to se oseća. HP je nadograđen asimilovanjem haj-tek postulata, marketinškom penetriranošću u vakuum postistorije i, po Džozan Rouling srećnom okolnošću, da u žanru takozvane „dečije književnosti“ odavno nije bilo napisano nešto toliko dobro. Uz to, Potter je destilisan od nepotrebne „angažovanosti“, a nije do-sadan kao „Hajdi“, niti narodski kao „dečiji“ romani Bran-ka Ćopića. Iako su mu mnoge matrice klonirane (Dikensov internatski svet siročadi i okrutnih rođaka, meč „kvidiča“ kao Star Wars parodija), humor je originalan, hepiend za-garantovan, a Poterov ožiljak u obliku munje („ugraviran“ od lorda Voldemora) potencijalni je simbol identifikacije č-

tavih generacija koje uživaju u nevinim artefaktima detinjstva ne znajući da ih možda čeka budućnost iz Karpenterovog filma Ghosts of Mars. Znači, život u death metal spotu.

Uklješten između inženjeringa Meri Šeli (Frankenštajn), jer dečko s lenonkama je ipak neka vrsta munitičevskog „čudovišta koje smo voleli“, i patnje Pinokija Karla Kolodija, HP je i kapriciozno (u ovom slučaju i populističko) rešenje problema za dete Artificial Intelligence. Spielbergov dečko, Hejli Džozel Osmont je iz pijeteta odbio ulogu Potera omogućujući Danijelu Redklifu put u Hogvorts, što je ovaj na najbolji način iskoristio. Kris Kolambas koji je režirao „Kamen mudrosti“ poštovao je svoje obećanje da će se prema bestseleru Roulingove odnosi kao prema Šekspirovim delima. I takav stav nije samo dobra fora. Vornorovi magovi dokazali su i u slučaju ovih filmova da su specijalni efekti način da literarni surrogati onostranog i htinskog postanu integralni deo simulakruma koji je danas, na paradoksalan način, težište „realnosti“.

Zašto Kolambasovo obećanje nije samo fora? Zato što su HP knjige ugodile britanskoj sujeti, a Danijel Redklif, Rupert Grint i Ema Votson u likovima Harija, Ronija i male feminizirane veštice-bubalice Hermione imali su jedinstvenu priliku da odrastu na filmu. Šta bi Šekspir rekao da je literatura tada imala takvu mogućnost.

Skribomanske sposobnosti Dž. K. Rouling, učinile su da četvrti roman iz serijala „Vatreni pehar“ sa svojih 637 stranica predstavlja do tada najdeblji dečiji roman svih vremena. U moskovskim knjižarama, na primer, Roulingova je po čitanosti prestigla Agatu Kristi i Solženjicina. U Kini Hari Potter ugrožava neprikosnovenu popularnost Bate Živojinovića. U Srbiji je razbio zabluđu „ko će da kupuje knjige, a nema para ni za hleb“. U Rusiji je izdavač „Rosman“ za prevod knjige „Hari Potter i Dvorana tajni“ angažovao Mariju Litvinovu, vodećeg ruskog prevodioca i svetski priznatog eksperta za Šekspira. „Vremenska kapsula“ na King Kros stanići kroz koju se iz sveta „normalaca“ ulazi u svet magi-

je jako je bitna. Roulingovoj je priča o Poteru pala na pamet dok je vozom dolazila na King Kros. Sa ove železničke stanice svakog 1. septembra u 11 časova sa perona „devet i tri četvrtine“ polazi Hogvorts ekspres.

Poter promovise magijski legalizam i realizam, a u vremenski neomeđenom svetu tražiti od njega da bude hrišćanski lik (znači da ima tu ikonografsku referencu) bilo bi apsurdno. Sasvim je dovoljno što nudi detektor za zlo dobro prilagođen određenom uzrastu. I to je jako hrišćanski. I izdresirana bela sova Hedviga, može biti priklada kao simbol i za HP i za DSS (Koštunicu), a u moru značenja i zabancija treba izabrati pravo.

Iako je Hogvorts škola magije, a magijska svest (i praksa) ne bi trebalo da budu u Hristu, sasvim je normalno i logično kad deca iz ove pedagoško-naučne ustanove odlaze kući da proslave Božić. Jer je duh HP univerzuma takav. Blagdanski. I hrišćanski etičan. Ljubavi i poštovanja za bližnjeg, i za ceo svet, u HP serijalu ima više nego u mnogim zvaničnim religijskim formatima obavljenih farisejstvom. Ni pingvini, sem što su božija bića, nisu prva asocijacija na Hrista. Ali, zar ove ptice koje nikad ne polete (Marko Bulat) nisu najbolje za prikladne božićne animirane filmove.

U rasponu kritika, od zatucanih naciklerika do (para)građanskih talibana koji preziru „propagandne gadžete“, teško se probija HP luča prosvetljenja. Pa, i francuski sociolog Antuan Bueno, sav „stručan“ se proslavio tezama o Štrumpfovima (pišemo Š velikim slovom jer su oni narod, da ne kažemo baš etnicitet), uočavajući u njima političke alegorije: staljinizam, nacizam, antisemitizam, rasizam... HP je bliži deci (bar do tačke kada nije postao isuviše „dark“ za decu), od kanonizovanih veronauka, ili „biblija u stripu“ koje često ostaju sterilne, lišene podsticaja za diskretno sticanje vrlina, etike, i slobodarskog duha bez koga nema ni pravog hrišćanstva. Onog koje isključuje indoktrinaciju. HP neguje porodične vrednosti i sumnjamo da bi „Dveri“ to lako osporile.

I Vini Pu može biti hermafrodit jer ne znamo kakva mu je „pipa“. Ali, zar je to bitnije od topline i ljubavi koju emituje ovaj meda? Pa šta, je l' Vini Pu treba da nosi krst, kao srpski i bugarski mafijaši, da bi imao hrišćanskog duha u sebi. Svojevremeno su se i Rusi ljutili na producente Harija Potera jer su ovi navodno lik kućnog vilenjaka Dobija modelirali po liku Vladimira Putina. Šta sve tek može biti štrumpfovski arhinepriatelj Gargamel? Ili, zar vam Kettrin Ešton ne liči na profesorku u Hogvorstu? Ali, to je sve sporedno naspram glavnog toka priče.

Mi imamo tu privilegiju da živimo u vremenu nastajanja Harija Potera, plus filmovi na bazi knjiga, pri čemu je zadnji skoro prebacio milijardu dolara u zaradi i konsekvntno zaokružio zaokretanje priče od uslovno „dečije“ do kompleksne alegorije sa vizuelnim i aluzivnim rešenjima koja odavno nisu samo za decu. Pritom ne gubeći magičnu poetičnost.

Mene kardinal Racerger neodoljivo podseća na imperatora Palpatina iz Star Wars filmova. On se na vreme postarao da sebe samodefiniše kao „decidiranog konzervativnog teologa“, ali uprkos tome, malo ko je očekivao da će već na samom startu svog pontifikata 2005, kao papa Benedikt XVI, u usta uzeti Harija Potera. Njegovom izjavom da u HP knjigama postoji „davlolski duh“ i „opasnost za hrišćansku dušu“, svetski mediji su bili iznenađeni, a liberalna javnost šokirana. U papinoj domovini su čak govorili povodom te izjave o „renesansi inkvizicije“. Ne sumnjamo ni u to što mnogi srpski popovi misle o HP. Posebno oni koji se voze u limuzinama, a i žive u svili i kadifi.

Mene kardinal Racerger neodoljivo podseća na imperatora Palpatina iz Star Wars filmova. On se na vreme postarao da sebe samodefiniše kao „decidiranog konzervativnog teologa“, ali uprkos tome, malo ko je očekivao da će već na samom startu svog pontifikata 2005, kao papa Benedikt XVI, u usta uzeti Harija Potera. Njegovom izjavom da u HP knjigama postoji „davlolski duh“ i „opasnost za hrišćansku dušu“, svetski mediji su bili iznenađeni, a liberalna javnost šokirana. U papinoj domovini su čak govorili povodom te izjave o „renesansi inkvizicije“. Ne sumnjamo ni u to što mnogi srpski popovi misle o HP. Posebno oni koji se voze u limuzinama, a i žive u svili i kadifi.

ŠTA VAM ZNAČI DANAS *Božić*

Večna mladost i nepomutiva radost

Proslavljajući danis Rođenoga na zemlji Spasitelja sveta, treba da znamo da Gospod uvek prebiva u Crkvi Svojoj i sa Crkvom Svojom, darujući nam sve što je potrebno za naše večno spasenje. To nas ispunjuje radošću duhovnom i nadom koja nas nikada ne napušta. U toj i takvoj duhovnoj radosti, želimo da svima čestitamo i Novu 2012. godinu, uz sveradosni pozdrav. **MIR BOŽJI! HRISTOS SE RODI!**

Artemije (Radosavljević), episkop bivši raško-prizrenski

Pseudo-Božić

e

**an
nović
oran**

Ali eto, i Cesi „slave“ Božić. U potpunosti sekanjan, dodeše. Praktično ne postoji niti jedan jedini element pobožnog u tome. Hoće ljudi malo da praznuju, pa to ti je. Razmeni se koji poklon, dode do sekisa vruć često (kao što rekoh, skroz neredogizno!), popije se punč na glavnom trgu i to je to. Eh, sada, kada pogledamo u samu Ameriku, *open chest* videti da je Božić prवेशvashodno sekanjan, čak i uz one milione odista zatupljenih „born again“ fun-

Ostaju nam zato Pseudobožići i Kvaziuskrski. Dosadnjikavi praznici o kojima niko ništa ne zna, ali su zato divan izgovor da se ništa ne radi. Sretan vam bio sekularni Božić!

Hrvatska je katolička zemlja, ali ne smije biti i katolička država

Piše Žarko Puhovski

mnoga izvorna, poganska obilježja). Sve je ovo dobro znana prošlost, nešto što se zgodilo sredinom IV. stoljeća naše ere (a ne sredinom šestog, kako to često – konsekvnta u svojim greškama – tvrdi Hrvatska enciklopedija Leksikografskoga zavoda). Ono što se, izgleda, uopće ne uzima u obzir jest paradoxi koji odatle slijedi: upravo je komercijalizacija u dosluhu s pravom biti Božića, ona danas odgovara negdašnjim poganskim festivalima preko kojih je puč vodeni do crkve. Riječ je, dakle, o potrošačkom mentalitetu koji (uporabom pola stoljeća starih argumenata lijevačkarske filozofije i sociologije) danas svi u crkvi združno

samorazumijevanju Crkve kao
čudoredne okoline (svakoga) društva.

Zagrebacki je pak nadbiskup, također
žalostno nesvjestan kako crkvena raskoš
djeluje na potrebite, Djevojiću sa
žigicama i njezine pokušao utješiti
pomalo dvosmislenim riječima: „Osobe
pogodne bijedom znak su prisutnosti
Isusa koji dolazi u jednostavnosti,
dobrobitnosti i govori služenjem“.

Tvrdnju da se Isus obznanjuje u bijedi (i
služenju) moguće je razumjeti kao
prijeekor bogatunima, ali i kao izraz
uvjerenja da je društveni status
izrabljivosti i prezeran naprosto zadan (i
doktrinom vjere), pa i dalekosežno

osudjuju, ali ga istovremeno i trebaju, jer bez medijske komercijalizacije Božića brojne bi crkve i tada ostale (polu)prazne.

Ovakve osude konzumerizma u „ozračju Božića“, kontradiktorno bitnim crtama crkvene povijesti, dovode ovlaštene govornike same Institucije u daljnja nezgodna protuslovlja. Papa je to, primjerice, na polnoćki (koja, dakako, nije održana u ponoć) veoma jasno iskazao: „Božić je postao komercijalni blagdan čije zaslijepljujuće svjetljenje skriva otajstvo Božje poniznosti“. Aporija u kojoj se pritom našao dodatno je naglašena činjenicom da je to izgovarao zaslijepljujući sve oko sebe raskošnom odorom obilato protkanom zlatom (da se o Pradi ili hermelinu i ne govori).

neizmjernjiv, te ni oni ni drugi ne trebaju s
time u vezi ništa poduzimati.

Specifičnost je ovogodišnjih božićnih
zgoda svakako bila u činjenici da je
zagrebačku katedralu prvi put posjetio u
cjelini ateističko/agnostički državni vrh
(ili kako je to, pomalo nespretno
formulirala jedna od nacionalnih
televizija, „sekularizirano državno
vodstvo“). Nова je vlast svakako naučila
nešto iz ranijih grešaka; više im,
primjerice, ne pada na pamet slabiti
vlastitu poziciju napadanjem jer-
vjerouka u školama. Time su
zadovoljili mnoge vjernike, ali i politički
usmjerene ateiste – vjerouka u školi
gotovo sigurno, naime, povećava broj
ateista (kao što je nekada obvezatni
markizam mogao klinge gurati k Crkvi),
jer nema tako zanimljivih spoznaja i
praksi koje školska reprodukcija ne bi
mogla učiniti nepovratno dosadnima i
odbojnim (uspust, baš zato bi, uza sve
riješale, bilo dobro odustati i od
seksualnoga odgoja u školama da se
mladome narastaju u školskoj rutini ne
ogodi jedini još preostali komunikacijski
modi koji nije zagađen propisima).

Prilipnostov misle predsjednika da
posjete božićnu misu bila je povodom za
javno iskazivanje ozbiljnih nejasnoća što
ih sam koncept sekularne države izaziva
kod mnogih. Nije, čini se, sporno to da
nevjernici čestitaju vjernicima njihov
vrijedi blagdan, još bi to manje smjelo biti
dvojbeno kada to čine najviši funkcionari

Predsjednik republike se je našao u neugodnoj situaciji ja bude demantiran samo dvadeset sati kasnije kada je papa osudio sekularizaciju, a krčki biskup zatražio zakonsku zabranu pobačaja. Time su govornici Katoličke crkve – s punim pravom, naravno – vrlo naglasili suprotstavljenost jasnosti koje goje spram onih koje prihvataju, primjerice, ateisti. Među ovim uglavnostima nema kompromisa (etika, uglavnom, ne promiče kompromise), no radi se o ispitivanju mogućnosti da se političkim kompromisom osigura vrijednosni pluralizam.

IZJEDNAČAVANJE TRGA S HRAMOM

Možda najradikalnija politička implikacija papina poslije dosjeda iz jedne njegove pohvale vjernicima izrečene tom prigodom: „Trg ste pretvorili u hram!“. Ovdje je, u konsekvencijama, riječ o ukidanju javnosti trga, bitnoga gradskog javnog dobra. Vjerovatno je da to – u euforiji „kupaња u masi“ – i nije bilo takodalekosežno mišljenje, no implikacija ostaje. Javno dobro jest ključ razumno uređene zajednice, a karakterizira ga sloboda pristupa svim njezinih članova tome dobru. Kao što kršćani odbijaju izjednačavanje hrama s trgov (tržnicom), tako građani ne mogu prihvatiti poistovjećivanje pretpostavljeno slobodnog prostora s bogomoljom (rezerviranom za vjernike).

I u „svečanim trenucima“ koji su ovih dana svima nametnuti neka se pitanja ne mogu olako zabašuriti. Jer, nakon 1. siječnja ništa se neće promijeniti samo po sebi, osim što će sve, pa i nesporazumi, ostarjeti i time postati otporniji na razumom raščišćavanje.

Novogodišnji feljton

Sabor HDZ: Čula su se tek nekoliko uzvika „Ivo, ostani!“ Bio je to kraj, i Sanadera, i sanaderizma

Foto: Vjekoslav Skledar / Jutarnji list, Zagreb

U ovom drugom, i završnom, nastavku feljtona (prvi deo objavljen u novogodišnjem četvorobroju) reč je o hrvatskom priznanju Kosova, te o ostavci Ive Sanadera, koju je on podneo na dužnost premijera Vlade Hrvatske.

Feljton je fragment iz dnevnika koji je vodio Radivoj Cvetičanin, tadašnji ambasador Srbije u Zagrebu, sada direktor našega lista.

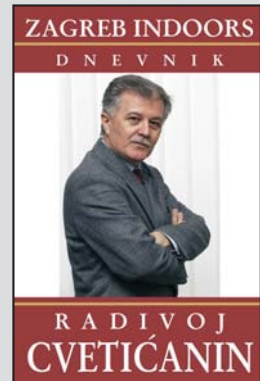
Po prirodi posla, Cvetičanin je imao srazmerno dinamičnu komunikaciju sa tadašnjim hrvatskim premijerom, ali i zahvaljujući tome što je Sanader posedovao izražen smisao za kontakte, i nesumnjiv lični šarm u tome. Ove činjenice ne treba prenebregavati zbog okolnosti da se Sanaderu danas u Zagrebu sudi za više krivičnih, poglavito korupcijskih inkriminacija.

Mesić pozdravlja mene i Pupovca: „Kako ste, braćo Srbi!“

Sanader uveren da će kod nas na predsedničkim izborima pobediti Boris. „Ako pobedi onaj drugi, onda smo svi nastradali“, kazao mi je

Šta hoće taj vrtni patuljak – čujem da tako hrvatski premijer pred prijateljima krsti hrvatskoga predsednika

Mesić kinji Sanadera u javnosti materijalima iz dosijea: uveren je (a možda i više od toga) da ovaj negde na strani ima milione

Naslovna strana knjige Radivoja Cvetičanina „Zagreb Indoors, dnevnik“ koja je u pripremi, i iz koje su uzeti fragmenti za ovaj feljton. Knjiga obuhvata period službovanja Cvetičanina kao ambasadora Srbije u Zagrebu od 2005. do 2009. godine. Obima je oko 750 strana.

Četvrtak, 10. januar 2008.

Sa svih se strana javlja da je Sanader sastavio Vladu. Da je Pupovac potpredsednik. Nemam direktnu informaciju, o tome sa Pupovcem ne komuniciram. Tačnije rečeno, uopšte ne komuniciram, dok ne okonča posao.

Slušam Renatu Pokupić čiji mi je CD pred praznike poslao dr Josipović, uz par reči: Želim Vam čestit Božić i sretnu Novu godinu, nadam se da će Vam glazba uljepšati blagdan.

Petak, 11. januar 2008.

Konstitutivna sednica Sabora, ambasadori pozvani. Nas nekoliko dogovaramo se da odemo ako iz zatvora na sednicu bude pušten Glavaš. (Nije bio pušten u Sabor, ali jeste popodne, kući.) Na prijemu, Pupovac mi žurno i da ostavi utisak neke posebne važnosti saopštava da su Srbi noćas doneli odluku da umesto njega u Vladu ide Uzelac. U isti čas prilazi nam sa časom Mesić: Kako ste, braćo Srbi, pita. Dok mi zahvaljujemo na pitanju, eto i Šeksa iza leđa. Bez oklevanja, kaže Pupovac: Šta je, nisi imao kuraži preuzeti odgovornost!

Sad kad je proces izbora Vlade završen, imam razlog da zatražim službeni sastanak sa Srbima, da se obavestim o sporazumu koji su napravili sa Sanaderom. Pupovac, odgovara promptno: popodne.

Nalazimo se u Zelenom salonu u Saboru, srpski zastupnici dr Stanimirović, Gajica i Pupovac, i ja. Sporazumom su i zadovoljni i nisu. Primećujem da penzije za izbeglice i pravična nadoknada za stanove nisu ušli u aranžman. (Šta onda jeste?) Nismo mogli to da proguramo, kaže dr Stanimirović, Sanader je rekao da on te pare nema. Oko Kosova, usvojena je jedna formulacija koja bi izdaleka mogla sugerisati kao da su Srbi protiv toga da ga Hrvatska prizna. Ali, ništa direktno. Itd.

Predlažem da u narednoj prilici razgovaramo o jačanju kohezije srpske zajednice. Kažem, da hoću da po-

Leka (Lončar) kaže da ni Mesić ništa nije znao. Zvao ga Sanader jeste juče, da danas ručaju, ali pošto je Mesić na Brionima, odgodili su za četvrtak. Pupovac, pak, prenosi da je Mesić jutros više puta zvao Sanadera, ali da ovaj nije hteo uzeti vezu. Onda se Mesićev savetnik Tatalović poslužio lukavstvom pa je za svoga šefa sa Briona pozvao Uzelca, koji je sedeo do Sanadera, a Uzelac mu tutnuo telefon u ruke. Tad je Sanader predsedniku države rekao da će u dva na konferenciji za štampu saopštiti da se povlači iz politike

mognem, koliko je do mene. SDSS je izborni pobednik, a više grupa u srpskom korpusu ima neprijateljski stav prema njemu; čak i SPC. Očekujem velikodušnost pobednika, ne lirsku, velim, nego političku širinu koja će obnoviti zajedništvo na korist svih. Pupovac vrti glavom. Ni drugi ne pokazuju entuzijazam.

Zanimljivo, Sanaderu su pre nego Uzelca za vicepremi-jera predložili mladoga Sašu Miloševića. Pa da li vi razmišljate o tome kakvo prezime ima taj dečko, odgovorio im je Sanader.

Vlada izglasana kasno.

Nedelja, 13. januar 2008.

U vrlo ranim vestima, jutros, javlja se da britanski premijer Gordon Braun čestitao Sanaderu izbor. Naveo da to čini kao strateški saveznik. Jedan introvertni vladar kakav je Braun, javlja se samo nekoliko sati nakon izbora vlade, u nedelju u cik zore! I to Downing strit, za koji se ovde veruje da je na većitoj usluzi Beogradu i na večnoj straži Zagrebu. Hrvatskoj mora da se smeši neka slava.

Pada mi, međutim, na pamet da bi prve žrtve toga zlatnoga praha koji će se posle Brauna posipati po Zagrebu mogli biti upravo sveži koalicioni partneri, Srbi. Nevolje Srba pašće u senku opštih uspeha, i nikome neće biti do toga da se vraća na nešto što bi moglo kvariti opštu sreću i zadovoljstvo.

U podne, u Preobraženskoj Sonja i ja upalili sveću za svoju majku. Uveče, gledali Zlatne godine kraljice Elizabete, sa Kejt Blančit. U ponoć, odslušali odbrojavanje za Srpsku novu.

Utorak, 15. januar 2008.

Novogodišnji prijem kod Mesića, moj već treći po redu. Njegov ljubazni staf pozdravlja Sonju i mene kao da smo im u rodu. Mnogstvo sveta.

Adlešićki čestitamo izbor za potpredsednika Vlade. Kaže da se nada da ćemo se brzo videti u njenom uredu. Spominjemo Bogdana Diklića i oko koje je povredio na snimanju filma Gorana Markovića. Isto je oko povredio i kad je bio mali, seća se zajedničkih davnih dana. Leka Lončar prenosi mi da je jutros zvao Borisa da mu čestita 50. rođendan. Koja koncentracija! Potom Pupovac. Onda Sanader, više iz daleka: Čestitam vam vladu, čestitam vam vladu. Znajući šta time hoće da kaže, odgovaram mu: Pa dajte nam šansu, gospodine predseidniče, da vam zbija čestitamo, i Vladu i dužnost premijera. Naravno, čestitku je primio u dobrom raspoloženju. Iskristio sam priliku da mu dodam, da i kad naš predseidnički izbori prođu – u februaru – onda treba da obnovimo procese u odnosima, koji su zbog izbora stali. Slaže se. Veruje, kaže, da će Boris pobediti. Ako ovaj drugi pobedi, onda smo svi nastradali. Baš je ovako rekao.

Utom nam šefica protokola Andrea Javor prenosi predseidnikov poziv da dođemo za njegov sto. Sva trojica, sva trojica, podvlači. Mesić mene i Pupovca pozdravlja sa, Dobrodošli, braćo Srbi. Tako nas pozdravio i pre neki dan u Saboru, dopalo mu se. Sedam skraja, do novog šefa diplomatije Jandrokovića. Čestitam mu izbor. Očekuje da se vidimo, kaže – za desetak dana. Saglašavam se. Priključuje nam se Vesna Pusić. Jedemo sarme. Profesorica se hvali da je majstor za njih. Spominje mi Čedu Jovanovića. Šta, snagu ima jedino vani, pita me. Mislim ovde kod vas najveću, odgovaram joj. Sanader priča benigne viceve. Itd. Meni se posle izvesnog vremena čini da je moga prisustva dosta, jedini sam ambasador na prijemu koji sedi sa hrvatskim vrhom. Zahvaljujem predsedniku za poziv za sto, i tražim razumevanje da odem. On me zadržava, ali ja ipak nalazim priliku, i ustajem.

Subota, 23. februar 2008.

U očekivanju Sanaderove odluke, u Hrvatskoj ide dijalog o priznanju Kosova. Misli se disperzivno, od očekivane unisonosti ništa. Čujem da je premijer na konsultacijama sa partnerima iz Vlade imao sličnu situaciju. Adlešićka je bila za to da se ide polako, Friščić čak za to da se vidi šta misle Rusi.

Cvetičanin: DNEVNIK SA SANADEROM

Moj vrli prijatelj Bratke rekao je, međutim, juče u Sisku da je Kosovo gotova stvar, i da Srbija treba da se okrene Evropi. To je jasna opomena Sanaderu: nervira ih, Amerikance, njegovo oklevanje.

Sreda, 19. mart 2008.

Čekajući da Sanader objavi odluku, čitam jednog Nemca, prevodioca hrvatskih pisaca, koji piše, citiram: *To u Zagrebu nisam našao, duh grada nije ušao u mene*. Sad, kad sam ja samo samita odeljen od odlaska, pitam se može li ovaj stav biti i moj?

Pred samo podne, Hina objavljuje da su se vlade Hrvatske, Mađarske i Bugarske dogovorile da istovremeno priznaju Kosovo nezavisnost. Kamere državne televizije su na Markovom trgu, ispred Banskih dvora, gde Sanader izlazi – napokon – sa tom blagovesti. Ostalo je bilo kako smo čuli da će biti: amatersko pozorište. Uzelac podnosi ostavku na mesto vicepremi-jera, Sanader ostavku ne prihvata, Uzelac ne insistira, Sanader ne repetira.

Mi u Ambasadi imamo svoje kosovske procedure: javljamo o hrvatskoj odluci u Beograd, oni šalju nacrt protestne note, mi zovemo Ministarstvo vanjskih, itd. Pelicarić kaže, možete doći u 16:45.

Dok su se cevi na Markovom trgu još pušile, sa Pantovčaka Mesić odaošije pismo Sejdiuu, u Prištinu. Toplo, prijateljsko. Od starog druga, čija je knjiga Kako sam rasturio Jugoslaviju među Albancima čitana kao politička Biblija.

Na Zrinjercu sam tačan, u minutu. Kad smo kretali iz Ambasade, šofer pita hoćemo li staviti zastavicu na kola. Kad ako ne sad, velim mu. Nisam sretan što će me u ovako delikatnoj situaciji primiti pomoćnik ministra, premda je taj pomoćnik ministra, Pelicarić, uvek bio dobar sagovornik. Ponašam se minimalistički. Cedim kroz zube par rečenica o našem oštrm protestu. O svemu drugome imaju u noti, za koju molim da joj posvete dužnu pažnju. Pelicarić – kad je uzeo reč – igra mi isti, Sanaderov, komad: kako je priznanje Kosova bilo neizbežno, kako nisu hteli da budu u prvom talasu, kako žele da nastave da razvijaju dobre odnose sa Srbijom. Možda je još štošta sličnoga pričao, ali ga nisam slušao. Prosto, nemam u tome času dovoljno živaca za hipokriziju.

Kad sam ponovo došao na red, hladno sam saopštio da sam pozvan u Beograd na konsultacije. Na koliko? Odgovorio sam, da ne znam. Želim da se vratite što pre, govorio je Pelicarić dok sam ustajao. Nisu imali kud, ustali su on i njegovi, i ispratili me na vrata. Nisam se ni osvrnuo. Verujem da sam tamo, kao ambasador, bio poslednji put.

Veče sam proveo u sporenju sa Sonjom oko toga kako da se spakujemo. Bacao sam, tu i tamo, oko na tv vesti, da vidim kako je propraćen ovaj povijesni dan. RTS mi je izbegao spomenuti ime u informaciji da sam predao notu. Sanader je izjavio da je o priznanju razgovarao sa vlastima u Beogradu. (To je valjda ono, sa Koštunicom.) Hteo je da pokaže, da nismo u ratu.

Jelena Lovrić šalje mi SMS, pita je li moj odlazak kurtoazan, ili na duže.

Četvrtak, 6. novembar 2008.

Čekam Dačića na aerodromu. Uхватило se dva sata, jer kasnio. Ne sećam se da sam ranije sreo tog čoveka: rumen mu na vrhu jagodica, sitne, lukave oči, usporen i uspavan kao da je pod barbiturcima. Ovde će biti na Forumu EU za ministre policija i pravosuđa.

Sa aerodroma ide na tet-a-tet radni ručak sa svojim kolegom Karamarkom.

Na otvaranju Foruma, Sanader preko stola – kad me ugleda – dovikuje: Dobrodošao! Otpozdravljam mu rukom. U pauzi prilazi Dačiću i meni. Ponalvja mi dobrodošlicu. Dačić ga obaveštava da se sa Karamarkom dogovorio da se ide na razmenu policijskih oficira za vezu. Premijer saradnju odobrava. Nemili događaji sad su kod nas, sutra mogu biti kod vas, veli. Te smo događaje već imali, odgovara mu Dačić. Šta, pita Sanader. Pa, ubistvo premijera, ide odgovor. Ne zazivaj to, bogati, opomenu ga Sanader sa širokim smehom.

Uveče – posle večere u Okrugljaku, gde Dačić sa Evropljanima komunicira uz prevodioca – analiziram Progress report 2008 (EU o Hrvatskoj). Zagrebu se daje iduća godina da zaključi pregovore o ulasku u Uniju. Bilo bi lepo, ali teško izvodljivo. Hrvati začuđujuće sporo rade, na nečem što im je na dohvata ruke.

Nedelja, 16. novembar 2008.

Beležim – da ne zaboravim – nekoliko bizarnih detalja koje mi je preneo jedan prijatelj: u petak je Sanader vikao po hodnicima Banskih dvora na svakoga ko bi mu naišao. Na Bjanku Mat-

Zagonetni odlazak: Ivo Sanader Foto: Beta

Sreda, 1. jul 2009.

Čudan dan. U pola dva na ručak u Baltazar k meni i Rakočeviću (crnogorski ambasador) stiže Leka Lončar sa fantastičnom večeru da Sanader odlazi. Podnosi ostavke i odlazi, govorio je Leka s nogu. Bili smo podozriv prema informaciji, stizala mu je iz Mesićevog ureda. Možda Sanaderovi hoće da vas nasamare, rekao sam mu. Pitajte neki nezavisni izvor, predložio je Rakočević. Leka nije bio lenj: pitao je. Isto. Dakle, Sanader odlazi.

Šta je nakon toga bilo sa ručkom, bolje je ne opisivati. Ko bi i mario za njega! Ipak, sedeli smo prikovani za stolice, a još kada je stigao Pupovac međusobno smo utvrdili da naša kombinacija za stolom zapravo može biti produktivna. Roćen je zvao Rakočevića, zvao ga je i Filip (Vujanović). Rakočević prodavao im je našu tezu – koju smo u magnovenju postavili – da je u pitanju taktika „produbljivanja krize“ (Leka), odnosno da „ide da se vrati“ (ostala trojica). Bolesan bogami nije, kad je prošle sedmice bio u Podgorici popio je dve flaše vranca, konstatovao je Rakočević. Da li je nešto spominjao Milu? Ne, da ja znam. Leka kaže da ni Mesić ništa nije znao. Zvao ga Sanader jeste juče, da danas ručaju, ali pošto je Mesić na Brionima, odgovili su za četvrtak. Pupovac, pak, prenosi da je Mesić jutros više puta zvao Sanadera, ali da ovaj nije hteo uzeti vezu.

Novogodišnji feljton DNEVNIK SA SANADEROM

nastavak sa strane XIII

Onda se Mesicev savetnik Tatalović poslužio lukavstvom pa je za svoga šefa sa Briona pozvao Uzelca, koji je sedeo do Sanadera, a Uzelac mu tužno telefon u ruke. Tad je Sanader predsedniku države rekao da će u dva na konferenciji za štampu saopštiti da se povlači iz politike. (Eto, tako izgleda istorija izbliza.)

Rakočević je od Filipa Vujanovića čuo da je Sanader jutros zvao neke prijatelje iz regiona, da ih obavesti. Među njima, Mila Đukanovića, i – misli – Borisa. Od Pupovca smo čuli da je Sanader odredio da ga zameni Jadranka Kosor. I to, još, da je Sanader od Srba tražio, i da je dobio, potpise za novu vladu.

To je za ovaj dan bilo sve. Nisam otišao kod Švedanina na večernji prijem – preuzeli predsedavanje EU – jer sam pretpostavljao da će se tamo vući za rukave, u grozničavom nastojanju da se odgonetne tajna Sanaderove demisije.

Četvrtak, 2. jul 2009.

U Ambasadi konstatujem: Momci, niko od nas nije uspeo da bude Zorge. Sanader nas je nadigrao. Govorio sam to iskreno, razalošćen najviše činjenicom da taj Zorge nisam bio ja. Kopkala me i invektivna koju je uputio jedan saradnik u Ambasadi, o tome da je sve zapravo morao znati Pupovac, barem nekoliko sati ranije, a da mi nije rekao. Redao sam činjenice u glavi: Bio sam u utorak do ponoći kod njega; tada, u utorak, znao je da ih (Srbe) Sanader zove na sastanak; morali su Sanadera, valjda, pitati o čemu će se na sastanku razgovarati. Napokon, ako ne pre, na sastanku im je kazao o čemu se tu radi. Bilo je to sat – *dobar sat* – pre Sanaderove konferencije za štampu. Pupovac ostao je, međutim, nem. U izvesnom smislu moj je kolega, dakle, imao pravo. Popodne, na prijemu kod Amerikanaca Pupovac uveravao me je da nije znao. Da u utorak uveče, kad smo bili gore pod Sljemenom kod njega, nije imao tu informaciju. Za sredu ujutru, međutim, ništa nije tvrdio.

Petak, 3. jul 2009.

Sabirao sam utiske iz dip-kora, od sinoć (prijem, Amerikanci). U vezi sa Sanaderom u optičaju više teorija: Vrh stranke ignorisao njegovu želju da se kandiduje za predsednika države; strah od debakla društvene ekonomije koji njegova narcisoidna priroda ne bi mogla podneti; kriminal; zdravlje. O problemima sa zdravljem, priču su širili diplomati Evropske unije. Ali, nije bilo jednog razloga, onoga jednog razloga za koji svi verujemo da je pretegao. Mislim i da njegova netrpeljivost prema Mesiću, i obratno, takođe je mogla biti faktor. Mesić ga je u poslednje vreme kinjio podmetanjima iz dosijea da osujeti njegovu kandidaturu, i sad – prema mojoj teoriji – Sanader je pobeгаа da više

ne bude meta. Za ove moje pretpostavke nisam imao mnogo saveznika. Nisam, međutim, odustao od njih.

Uveče dok smo na mojoj terasi jeli rakove, Profesor ispričao mi je šta mu je danas kazao Sanaderov dobri prijatelj Petar Selem: Sanaderova astrološka konstelacija je hazarderska. On je, dakle, kockar. Ništa ne radi bez rizika. A pitao je (Profesor) Andriju Hebranga bi li podržao Sanadera za predsednika kao što je Sanader javno već podržao njega: Ja ću čekati do septembra, da vidim šta će on odlučiti. Ako se vrati, biću za njega, odgovorio je.

Mesić dao mandat Kosorici. Čujem danas od jednoga prijatelja da je Sanader, kad je došao Mesiću u oproštajnu posetu, šeretski upitao: Hoćeš li me sada primati, kao privatnika? Mesić je ovu reč *privatnik* razumeo na specifičan način: ne kao da se radi o privatnoj ličnosti, nego kao o čoveku biznisa. Mesić je, naime, uveren (a možda i više od toga) da Sanader, negde na strani, ima milione, i da će sada pokrenuti poslove.

Subota, 4. jul 2009.

Očekivao sam da bi se na Saboru stranke (HDZ) moglo desiti nešto, što će baciti više svetla na Sanaderov odlazak. Dogodilo se najgore što je moglo da se dogodi: nije se dogodilo ništa.

Arena je bila puna, ovde-onde vijorile su se zastave, ali mrtvilo je opasno pretilo iz svih budžaka. Ni strašni zvuci ni koračnice ni treš-budnice nisu bili u stanju da razagnaju duh komemoracije koji je lebdeo prostorom. Zvimalo je kad je ušao Sanader, čula su se nekoliko – a računao sam da će se to oriti čitav dan – dakle, čula su se nekoliko uzvika „lvo, ostani“, i sve se vratilo na početak. U naredna tri sata bilo je aplauza; ovacija, međutim, ne. Ni energije mase, ni poleta, ni zanosa. Jedna rutinska priča partijske konferencije.

Stvarni libreto *iznutra* bio je dramatičniji. Sanader se oprštao, kao da se oprštao od života; ne i od politike. Hteo je poslednji put da se dopadne sledbenicima, pa im se dodvoravao najboljim tačkama svoga repertoara: Tuđmana zlatnim slovima treba upisati u povjesnicu; antifašizam da, komunizam ne; ne ni Tito; istražiti komunističke zločine, ne zastarevaju; sveti je Domovinski rat, i pobeđa nad velikosrpskim agresorom; branitelji osnova su svih najvećih hrvatskih postignuća: bez njih ne bi bilo zastave u Monsu; bez njih, neće je biti ni u Briselu; jedino HDZ zna i sa Hrvatskom i sa Evropom; poruka o BiH – ako Hrvati padnu, Bosna pada; Slovincima poruka – ni centimetar hrvatskog teritorija; itd, itsl. Govorio je ne kao neko ko odlazi iz politike, nego kao onaj koji dolazi. Kao Hrist koji će uskrsnuti.

U tom su formatu nastupali i njegovi dofeni: Bebić je vikao da će se Sanader vratiti. Dijabolički Šeks, da je Sanaderov odlazak kratki predah. Milinović je gatao nešto mutnije, ali o istome.

Uvek vuk

Subota, 23. jun 2007.

Tadić sa ekipom doputovao na Energetski samit. Uobičajeni protokolarni doček na aerodromu. Potom, Sanaderova večera u Baltazaru, za predsednike koji su pristigli. Tu, dakle, još Mojsiju i Vujanović. Krajnje formalno, sve gotovo za sat i petnaest.

Probalo se sa dobrim raspoloženjem. Sanader je, na primer, rekao da Srbi eto uvek moraju da imaju vuka za šefa diplomatije. Uvek neka životinja, poentirao je naš predsednik. Tadić, opet: Moj ministar spoljnih poslova bolje govori engleski nego srpski. Odgovorio odmah Jeremić: Gospodin Tadić bio mi je razredni starešina u gimnaziji, pa sam morao pobeći iz Srbije. Itd. Za stolom jedini Mojsiju ništa nije razumeo, i jedini on delovao je zadovoljno.

U hotelu, Zoran Milanović. Čeka Vuka Jeremića. Šef srpske diplomatije sa šefom hrvatske opozicije ima izlazak. Koristim priliku da mom ministru pokažem obližnji Mitropolitov dvor. Ovo ćemo uzeti za Ambasadu, kažem mu. Ko će uzeti, pita. Ti i ja, odgovaram. Dobićeš elaborat, ne brini.

U ponoć, HRT emituje insert Borisovog intervjua – ide sutra – koji je dao Aleksandru Stankoviću. (Boris Stankovića, uzgred, smatra najboljim novinarom regiona.) U insertu je izvinjenje „pripadnicima hrvatskog naroda“ za rat i stradanja.

Izglasali su Sanadera aklamacijom za počasnog predsednika. Brzim se dizanjem ruku – devet hiljada ruku – izabralo i sve drugo, uključujući novu predsednicu stranke, Jadranku Kosor. Nije bilo debate, više kandidata, nedajbože frakcija. Je li ta kozačka skupština poslednji, pervertirani ostatak onog sanaderizma koji obećavao je biti regionalna pojava sa modernim političkim ideogramom? Izgleda da jeste. Završio je taj projekat u samrtnom strahu od neizvesnosti, drugog mišljenja, osporavanja. Zamišljen da pobije najgore tačke tuđmanizma doživeo je, na kraju, da ga upravo on iznova legitimizuje.

Viktor Ivančić napisao je tu nedavno da je Sanader nerealizovani demokrat. Stranački sabor, Sanaderov odlazak, misterija njegovoga odlaska, svedoče o tome. Za mene, bila je čitava ova njegova produkcija na Saboru stranke znak da je slab. Populista na mestu državnika. Demagog na mestu odgovornog političara. Fakin na mestu harizmatičnog vođe. Na koncu konca, zaglavljivala mu se tokom govora i krupna knedla u grlu, i caklila suza u oku. Kad god je bio jak, onda je tražio reforme, praktikovao saradnju sa Hagom, žurio u Evropu, bio u stanju da Srbima kaže povijesno „Hristos se rodi“, svojima, da treba da se uljude. Kad nije bio to, onda je bio kao danas. Sledeći jednu Kiseidžerovu misao, mogli bismo reći da je u deceniji vladavine Sanader bio *ili isuviše slab ili isuviše jak* da bi bio stvarni povijesni vođa.

Izlazeći iz Arene pozdravio sam se sa Jandrokovićem. Samo pozdravio, bez reči. On je bio u Italiji kad mu je bos u sredu podneo ostavku. Čuo je to dok je ručao sa Fratinijem. Talijani mi pričaju da mu nije više bilo do jela. Srećemo na izlazu i dobroga Davora Štira. Ostajemo li svi na svojim mestima? Da, da, ostajemo, odgovorio je, apsolutno samouvereno Sanaderov spoljnostitički savetnik.

Od kralja Petra preko Milana Nedića do Braće Karić

100 godina Božića u Srbiji

piše Boban Karović

Poslednjih 100 godina u Srbiji bile su u znaku ratova, okupacije, slobode, komunizma, socijalizma...

Međutim, Božić se gotovo uvek obeležavao. Nekada javno, nekada tajno, najčešće skromno. Tako je beogradska „Politika“ u prazničnom broju od 24, 25. i 26. decembra 1911. godine čitaocima kratko čestitala Božić, ali je posebno izvestila kako naši sunarodnici u Hrvatskoj obeležavaju ovaj praznik.

„Tako je među Srbima u Hrvatskoj običaj da se o Božiću prave velike povorke sa konjima. Pod velikom narodnom zastavom, trobojkom, taj takozvani 'banderij' konjanika kreće iz sela u selo uz popevku nacionalnih pesama. Vekovima se, uz ostale narodne običaje o Božiću, održavao i taj običaj, dok najzad ban Rauh nije pronašao i u tome veleizdajništvo.“, piše tadašnja „Politika“ i dodaje da „danas u Hrvatskoj nema više bana Rauha. Ban Tomašić, koji je bio isto tako slepo pošao Rauhovim tragom, dobio je na onomadašnjim izborima poslednji udar i njegovi žandarmi i druge sluge povukli su se u mišje rupe očekujući novog gospodara. Zato će Srbi u Hrvatskoj moći ove godine mirno da proslave svoj Božić. Neće se, bez sumnje, naći više niko da u njihovim običajima traži veleizdaju i da ih, slušajući njihove narodne pesme, denuncira kao zaverenike okupljene pod zastavom kralja Petra.“

U broju koji je izašao nakon praznika, ovaj list je u tekstu pod naslovom „Božić u Dvoru“ objavio da je kralj Petar posetio na prvi dan Božića mitropolita Dimitrija, predsednika Vlade g. Milovanovića, predsednika Narodne skupštine g. A. Nikolića i predsednika Državnog saveta g. N. Pašića i čestitao im praznik Hristovog Rođenja. U 11 časova Kralj je primao čestitania u Dvoru.

Nekoliko dana pre samog praznika „Politika“ je pisala i o „gostima“ sa strane.

„Kao uvek pred velike praznike, tako i sad pred Božić, došao je u Beograd poveći broj 'gostiju' iz unutrašnjosti i sa strane. Kako ti 'gosti' prave posete krišom i većinom noću, to je Uprava Beograda izdala naredbu svim kvartovima, da se ti nezvani gosti smeste na kakvo sigurno mesto. Samo u kvartu savamalskom uhvaćeno je juče preko 30 takvih 'gostiju' i svi su pritvoreni.“

Božićni broj „Politike“ iz 1922. godine piše da u „svome tradicionalno belom, ali malo zaprijanom poratnom ogrtaču, evo ga Božić“ (...) Poguren pod teškom vrećom svojih darova, stari čiča Božić sa belom bradom do pojasa - onakav kako ga predstavljaju na popularnim dopisnicama - mnogo je lutao. U nekoj varoši čiji je natpis - Semendrija - letimice pročitao, video je neobičan prizor: u arhivi prvostepenog suda sedeli, na tri dana pred praznik, mršavi i suvi praktikanti, muški i ženski, i nešto važno i mučno sastavljali. Bila je to molba, na celom tabaku, mesnim advokatima: 'Sa našom platom od 470 dinara mesečno mi ove godine nećemo moći da okusimo pečeniće. Molimo vas da se smilujete...'.“.

Takođe, isti list je izvestio o kraljevom putu i

Božićni obilazak državnog i crkvenog vrha: Kralj Petar Prvi

tome da „kralj polazi iz Beograda prvoga dana Božića, sa svojom malom svitom, u Sinaju, u goste rumunskoj kraljevskoj porodici. Tu svitu sačinjavaju ministar Dvora g. Drag. Janković, prvi

adutant deneral Hadžić, maršal Dvora pukovnik Damjanović, savetnik poslanstva g. Đorđe Nastasijević i pomoćnik maršala major Jovičić.“

U istom broju objavljeni su i zapisi Slobodana Jovanovića, Branislava Nušića, Jovana Dučića, Alekse Santića i Veljka Petrovića.

Božić 1942. godine dočekan je u jako teškim okolnostima. List „Obnova“, u broju od 5, 6, 7, 8. i 9. januara 1942. godine, ocenio je da „nikada od Kosova Srbi nisu dočekali strašniji i tužniji Božić“.

ZABELEŽENO JE I DA JE SULEJMAN UGLJANIN POSEBNU ČESTITKU UPUTIO VUKU DRAŠKOVIĆU.

„ŽELIM DA I NOVU GODINU DOČEKATE U MIRU I BLAGOSTANJU. NEKA TO BUDE GODINA OBNOVE, GODINA BEZ KOMUNIZMA, GODINA MIRA I OSTVARENJA SVIH DOBRIH NAMJERA I ŽELJA. ŽELIM DA U NOVU GODINU TI UVEDEŠ I VODIŠ VELIKODUŠNI SRPSKI NAROD, JER SRPSKOM NARODU PRIPADA TAKAV VOĐA. NEKA JE NA VAS BOŽJI MIR I SPAS - ESELAMU ALEJKUM“, PORUČIO JE UGLJANIN DRAŠKOVIĆU.

„Nas Srbe ima da spasu samo red i rad u našoj kući - red i rad, ta dva sijamska blizanca u životnim uslovima naše današnjice. Teške današnjice bez svake sumnje, ali takve za koju se ne može da kaže da je bez sutrašnjice, bez produženja u dalju budućnost. 'Da li će ta budućnost biti bolja?' pitaće se mnogi. Hoće, ako je budemo dostojni i ako danas, baš danas, budemo znali da udarimo čvrste i solidne temelje svojoj državi, takve temelje da oni traju i nadžive nas, njihove savremenike, i da posluže i daljim pokoljenjima, da i oni zidaju na njima, pouzdana u pamet svojih predaka, sigurna da smo mi kopali DO ZDRAVICE i da nismo postavljali osnove narodne kuće na rovitom ili pogrešno izabranom tlu! Čovek, vrhovna vrednost nacije, sada ima opet da izbije na površinu: SRBIN ima da dođe do izraza, a reč Srbin znači sve samo ne neradnik“, piše tadašnja „Obnova“.

Takođe, objavljen je i božićni pozdrav Svetog arhijerejskog Sinoda Srpske pravoslavne crkve, ali i čestitka „pretsednika Srpske vlade, armiskog generala Milana Nedića“.

„Ove velike božićne praznike mi dočekujemo u pogolemoj tuzi, napaćeni, namučeni i ojađeni. Ali ovo ne od Gospoda Boga

no, nažalost, od nas samih. Nismo se umeli snaći. U velikim događajima, što vitlaju svetom, bili smo mali. Istina crvena bura, koja htela da nas zbrise sa ovoga sveta, 'jenjava', kako kaže naš narod. Samo mi i naša pokolenja zapamtićemo je dobro. Dohvatila nas je, ali nas nije odnela. Ostao je Srbin opet uspravno kao svetionik na moru, što ga uzalud podlokavaju morski vali da ga prevale. Ono što je prošlo preko glave srpskog naroda imalo je čak i koristi po nas. Očistilo nas je, otvorilo nam oči da bistro posmatramo događaje. Pred našim očima vrši se smena dva sveta: starog i novog.(...) Mi svojim očima gledamo kako se rada to novo doba i Nova Evropa. Za ovakve sudbonosne događaje traži novo vreme i nove ljude. Oni moraju i daleko da vide i danonočno da rade za opšte dobro, imajući pre svega u vidu interese Srpstva. Oni treba srpskom narodu da izbere ono, što je izgubio: dostojno mesto u Evropi, pod suncem. Tim ljudima moramo predati vodstvo na razdoblju dva sveta: starog i novog“, zapisao je, pored ostalog, Nedić.

Period komunizma nije zabeležio javne čestitke povodom Božića. „Borba“ i „Večernje novosti“ od 7. januara 1962. godine nisu imale nijednu reč o prazniku, kao ni „Politika“, koja je tada objavila zahvalnost Josipa Broza Tita na svim čestitkama koje je dobio povodom Nove godine, i to da je Kardelj sa suprugom prisustvovao izvođenju opere „Trubaduri“. O Božiću nema nijedne reči.

Na naslovnoj strani „Večernjih novosti“ iz januara 1992. godine, tik iznad naslova „Primirje oko Knina“ stoji tradicionalna čestitka „Hristos se rodi“.

„Povodom Božićnih praznika, čestitke su patrijarhu Srpske pravoslavne crkve gospodinu Pavlu uputili mnogi vernici kao i predstavnici političkih organizacija Republike i Jugoslavije. Među njima su predsednik Republike Srbije Slobodan Milošević, član Predsedništva SFRJ Sejdo

List Mladi borac, organ Ujedinjenog saveza antifašističke omladine Srbije, broj 16, 5. januar 1945.

Bajramović, ministar za vere u Vladi Srbije Dragan Dragoljović i drugi“, beleži božićni broj „Večernjih novosti“. U istom broju čestitku građanima je uputila i kompanija „Braća Karić“.

„Politika“ je, nakon pola veka, te 1992. godine opet objavila „Božićni dodatak“, kao i uvodnik Slobodana Jovanovića iz 1941. godine, ali i nove pesme Matije Bečkovića, Ljubomira Simovića, Gojka Đoga i Rajka Noga. Takođe, objavljen je i intervju sa patrijarhom moskovskim i cele Rusije, Aleksejem, koji je radio Hadži Dragan Antić. Zabeleženo je i da je Sulejman Ugljanin posebnu čestitku uputio Vuku Draškoviću.

„Želim da i Novu godinu dočekate u miru i blagostanju. Neka to bude godina obnove, godina bez komunizma, godina mira i ostvarenja svih dobrih namjera i želja. Želim da u Novu godinu ti uvedeš i vodiš velikodušni srpski narod, jer srpskom narodu pripada takav vođa. Neka je na vas božji mir i spas - eselamu alejkum“, poručio je Ugljanin Draškoviću.

Vladimir
Jokić
SVETLOSTI
POZORNICE

MLADENAC.

po Jokiću

Videćete vi svoga Boga.

(Angela)

1 ROĐENJE

1 Tog januara, dok je narod najstariji kusao prismok zlatnom viljuškom, banuše mudraci s Istoka da se prvi poklone Mladencu.

2 A Marija i muž joj Josif šetahu vrtom vitlajemskim, ona noseća, on uznesen: ni luk jeo ni luk mirisao a otac.

3 Anđeo Gospodnji Angela pristupi uto k Mariji i Josifu i kaza: Evo nosim vam radosnu vest koju će slaviti svi dok je sveta i veka, javljam vam da će neoskrnavljena Gospa na svet doneti zdravo Čedo i nemoj da bi neko porekao reči ove i trun tražio u tuđem oku balvan ne videvši u svojem.

4 Na reči ove trže se Josif i ukloni balvan iz oka svojega i pade ničice pred noge anđeoske i zahvali na Poklonu nebeskom i zazva trubače jerihonske i zapeva što ga grlo no-

si: Slava Bogu na visini i ovom prekrasnom danu kada sam postao tata.

5 I zapeva sa ženom mu Marijom u duetu: Danas nam je divan dan, divan dan, divan dan.

5 a) Zaista, zaista vam kažem: takvih božanskih glasova nigde ne bejaše do na Prvoj; ni na Drugoj ni na Trećoj pustopoljini nije bilo takvih glasova.

6 U neko doba Marija trudove oseti i otide do jasli obližnjih da na svet Spasitelja donese i donese Ga.

7 A On sama svetlost nebeska i dragost i blagodet i spasenje svetu grešnome.

8 I roditelji Njegovi Matera Mu Marija i Očuh Mu Josif u čaršaf vezeni Ga smotaše i Gospodu još jednom zahvališe dok je razvigorac januarski radosnu vest svim srpskim zemljama raznosio sve do mora sinjega i šire.

9 I ta vest bi za vjeki vjekov.

10 Vest da se rodio Mladenac.

Fra Jozef, horovođa Bečkih dečaka: Mladenac, oh...

2 ROĐENDAN

1 A u petak koji prvi dođe odneše Ga u Hram onako.

2 A u Hramu bejaše jedan pravednik po imenu Simeon a zvali su ga Sima.

3 E taj Sima što se Boga bojao i sve Ga slušao usnio tako jednom i u snu anđeo Gospodnji Angela mu se jakim glasom javila.

4 I kazala: Slušaj Simo! Dobar budi i dalje i nemoj da mi se kurobecaš i slušaj šta ti se kaže i čekaj nagradu svoju.

5 I kaza mu još: Duh Sveti poručuje ti da je na svet došao Pomazanik a ti vidi šta ćeš.

5 a) Zaista, zaista vam kažem: tako je bilo i nikako drukčije kao što nevernici zbore.

6 Sima posluša i Mladenca na ruke primi i vide da je On Pomazanik.

7 I pomisli: Jebiga, sad šta je tu je – valja Ga ljuljati.

8 I povika Sima: On je rođen da uvek bude i određen je da Ga ima i velika Ga dela čekaju i slava i krst Ga čeka i uskrsnuće. A i nama će valjda nešto da zapadne.

9 I zapeva Odu radosti.

10 Ove reči i ova pesma odrediše Rođendan.

11 I sudbinu svetu celome.

Svim verujućima čestitamo i ovaj Božić, svim mislećima prvi sneg.

afokrizmi nedelje

Za narednu godinu vlada najavljuje mnoge olakšice... Oni ne mogu a da ne prete!

Najopasniji smo kad gubimo. Ne umemo da se zaustavimo!

Ako su nam svi planovi padali u vodu, ne dozvolimo da počnu i mostovi!

Rade Jovanović

Најлепши поклон за сваки дом! СРПСКИ НАРОДНИ КАЛЕНДАР за преступну 2012. годину

Јединствени календар који причом о сваком дану у 2012. години осликава наслеђе и богатство веровања.

Сазнајте како прослављати Божић, Васкрс и славу и зашто је Српски календар најстарији!

Књигу можете купити на свим киосцима и у Гласниковим књижарама по цени од 249,00 дин.

Незаобилазан појмовник за годину пред нама.

www.slglasnik.com